

मूल्य ₹ १५/-

हसती दुनिया

(वर्षी)

अंक ३ ● वर्ष १८ वे ● पृष्ठे ५२ ● मार्च - २०२१

हसती दुनिया

(मराठी)

अंक ०३ • वर्ष १८ वे • पृष्ठे ५२ • मार्च - २०२१

बालकांच्या बौद्धिक आणि आध्यात्मिक विकासाची आगळी वेगळी भेट

(पंजाबी, इंग्रजी व हिंदी भाषेत सुध्दा प्रकाशित)

संपादक
राजेंद्र थोरात ● सहसंपादक
(अवैतनिक)

सजावट व चित्रे
स्वनिल वि. राटवळ
राजनंदन कृ. पिंपळकर ● श्रीकांत द. पाटील

संत निरंकारी मंडळ (चेंबूर) करिता मुद्रक व प्रकाशक श्री. चंद्रकांत अनंत जाधव यांनी ही हसती दुनिया पत्रिका एम.पी.प्रिटर्स, बी-२२०, फेस-II, नोएडा-२०१३०५, जिल्हा-गौतम बुद्ध नगर (उत्तर प्रदेश) येथे छापून संत निरंकारी भवन, ५० मोरबाग रोड, दादर (पूर्व), मुंबई - ४०००९४. येथे प्रकाशित केली.

कार्यालयाचा पत्ता

५०, मोरबाग रोड, संत निरंकारी सत्संग भवन,
दादर, मुंबई - ४०००९४

ई-मेल marathi.hastiduniya@gmail.com

Website : www.nirankari.org

लेखकांच्या मताशी सहमत असणे अनिवार्य नाही

देश	१ वर्ष	३ वर्ष	५ वर्ष	१११५००
भारत/नेपाळ	₹ 150	₹ 400	₹ 700	
यू.के.	£ 15	£ 40	£ 70	£ 150
यूरोप	€ 20	€ 55	€ 95	€ 200
अमेरिका	\$ 25	\$ 70	\$ 120	\$ 250
कॅनडा/ऑस्ट्रेलिया	\$ 30	\$ 85	\$ 140	\$ 300

मासिक पत्रिकेविषयी चौकशीसाठी हेल्प लाईन : ०२२-२४९० ५७४९

स्तंभ

○ दोन शब्द	०४
○ दादाला विचारू या	०८
○ विचारपुण्य	१२
○ शब्दकोडे	१५
○ वैज्ञानिक प्रश्नोत्तरे	२२
○ वाढदिवसाच्या शुभेच्छा	२६
○ आरोग्याचा मंत्र	२८
○ दिव्यवाणी	३१
○ हसा मुलांनो हसा	३२
○ सामान्य ज्ञान	४५
○ चित्र काढा आणि रंग भरा	५०

चित्रकथा

○ आजोबा	१६
○ किंटी	३८

१३

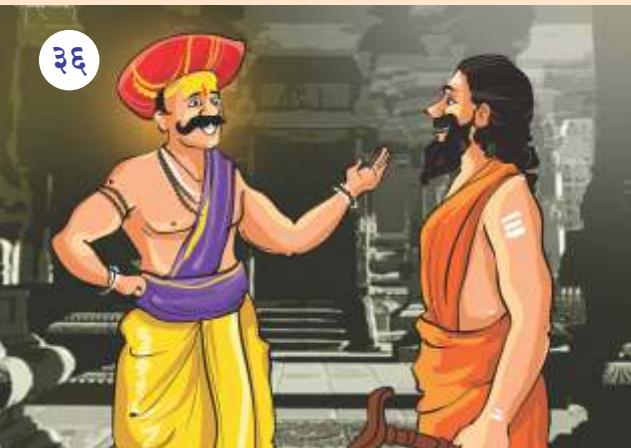

विशेष व प्रेरक प्रसंग

- व्यक्तिविशेष ०६
- तेजस्विनी २३
- भ्रमंती ३४
- समर्थ दर्शन -भाग ७१ ३६
- विशेष ४६
- मत्स्यजगत ४८
- विध्वजगत ४९

३६

कथा

○ प्रेम आणि आपुलकी	०५
○ सत्कर्म	१०
○ सत्कर्माची दौलत	१३
○ अतूट विश्वास	२०
○ सर्वांचे लाड पुरवणारा	२४
○ स्वतःची प्रगती	४२
○ आप भला, जग भला	४३

कविता

- गणित दिन ०९
- जागतीक दिव्यांग दिन ३०

हसती दुनिया
मार्च २०२१

३

पूर्वजांचा ठेवा

वापरणार मी.”

आ पण अनेकदा ऐकतो, ‘ग्रंथ माझे गुरु’ किंवा ‘वाचाल तर वाचाल’ अशी वाचनासंबंधी, पुस्तकांसंबंधी बरीचशी सुभाषिते आहेत. त्याची पडताळणी, अनुभूती घेतल्याशिवाय त्या सुभाषितांचा अर्थ ध्यानी येणार नाही. पूर्वापार चालत आलेली ही ग्रंथसंपदा आपल्या पूर्वजांच्या अनुभवाचा खजिना आहे. तो आपण जतन करून ठेवला पाहिजे.

एकदा एक भंगार विकत घेणारा मनुष्य ढकलगाडी घेऊन आवाज देत चालला होता. तेवढ्यात एक बंगल्यातून एक गृहस्थ बाहेर आला. त्याने भंगारवाल्याला हाक मारून बोलावले. भंगार वाल्याने विचारले, “काय सामान आहे साहेब?” गृहस्थ म्हणाले, “आमच्या आजोबांच्या काळतील काही जुन्यापुराण्या वस्तू आहेत आणि त्यांनी जमा केलेल्या बन्याचशा पुस्तकांचा ढीग आहे, तो घेऊन जा.” असे म्हणून त्याने जून्या वस्तू व पुस्तकांनी भरलेली गोण भंगारवाल्यापुढे रिकामी केली. भंगारवाल्याने पुस्तकांचा ढिग रचला आणि तो वजनतराजूत ठेवू लागला. त्याच्या त्या वजन तराजूकडे बघत तो धनी गृहस्थ म्हणाला, “हे रे काय? हा कसला तराजू वापरतोस? फेकून दे हा, नवीन चांगला डिजीटल तराजू घे.” भंगारवाला म्हणाला, “नाही साहेब, हा तराजू माझ्या आजोबांनी घेतलेला आहे. त्यांची ती शेवटची आठवण मी सांभाळून ठेवली आहे. जो पर्यंत मी जिवंत आहे तो पर्यंत हा तराजू टाकून देणार नाही,

आपल्या आजोबांची जुनी पुस्तकं भंगारमध्ये विकणारा गृहस्थ त्याचे बोलणे ऐकून एकदम सुन्न झाला. तो भंगारवाल्याला म्हणाला “क्षमा कर, मला ही पुस्तकं भंगारमध्ये विकायची नाही. पुढच्या वेळी ये वर्तमानपत्राची रद्दी काढून ठेवतो ती मात्र घेऊन जा.” भंगारवाला त्याच्याकडे आश्चर्याने पाहतच राहिला. त्या गृहस्थाने सारे ग्रंथ घरात आणले. फडक्याने त्याच्यावरची धूळ साफ केली. एकेक ग्रंथ तो चाळून पाहू लागला. मोठ्या मोठ्या लेखकांची ती पुस्तकं आजोबांनी गरीबीत असूनही विकत घेतली होती. काही पुस्तकं त्यांना विविध स्पर्धेत बक्षीस म्हणून मिळालेली होती. काही दुर्मीळ पुस्तकांचाही त्यात समावेश होता. त्या साहित्य संपदेकडे पाहून त्या धनी व्यक्तीचे हृदय आपल्या आजोबांविषयी कृतज्ञतेने भरून आले. त्याने ती सगळी पुस्तकं काचेच्या कपाटात नीट रचून ठेवली आणि निश्चय केला की यातील एकेक ग्रंथाचे नियमीत वाचन करायचे.

मित्रांनो, आजही आपल्या मिशनमध्ये अनमोल साहित्याचा खजिना आहे. तो आपण जपून ठेवला पाहिजे. जुनी मासिकं, हसती दुनिया, संत निरंकारी यांचा बारा महिन्यांचा बारा मासिकांचा संच बनवून बाइडिंग करून तो संग्रही ठेवला पाहिजे कारण संत साहित्य कधीही जुनं होत नसतं. त्यातील विचार जुने होत नसतात. ते कधीही वाचा प्रेरणादायीच असतात.

- राजेंद्र थोरात ...

कथा

प्रेम आणि आपुलकी

वि देशातील ही एक सत्यकथा आहे. माणसाच्या गरजा काय? अन्न, वस्त्र, निवारा असे उत्तर येते. पण प्रेम आणि आपुलकी याचीही माणसाला गरज असते. प्रेम आणि आपुलकीची एक छोटीशी जाणीवही तीव्रतेन आपल्यावर चांगले परिणाम करत असते. याचं हे उत्तम उदाहरण. ही गोष्ट आहे, जुळ्या मुलींची ब्रिअली आणि कायरी अशी त्यांची नावं आहेत. अपेक्षेहून बारा आठवडे आधी त्यांचा जन्म झाला. सहाजिकच त्यांना देखरेखीखाली ठेवणं

आवश्यक होतं. दोघींची रवानगी इन्क्युबेटरमध्ये करण्यात आली. कायरीचं वजन वाढायला सुरुवात झाली. तिचं आरोग्यही उत्तम होतं. स्थिर होतं पण ब्रिअलीला मात्र अजून त्रास होताच.

शसनाच्या त्रासाबरोबरच इतरही गुंतागुंतीमुळे ब्रिअलीची तब्बेत नाजूक बनत चालली होती. ती जिवंत राहील की नाही अशी शंका येण्याइतकी परिस्थिती बिकट झालेली होती. त्या दोघींची काळजी घोणाऱ्या परिचारीकाही चिंतेत होत्या पण उपचारांना मर्यादा (पान ७ वर)

थोर समाजसुधारक गोपाळ गणेश आगरकर

गोपाळ गणेश आगरकरांच्या आई सरस्वतीबाईंना देवादिकांची गाणी रचायचा मोठा छंद होता. त्या बराचवेळ पौथी पुराणं वाचण्यात घालवता. सरस्वतीबाईंच्या माहेरचे अडनाव होते भागवत. कराडला शिक्षणाची सोय झाल्यामुळे आगरकरांचे बालपण कराडलाच गेले. त्यांचा जन्म १४ जुलै १८५६ रोजी टेंबू येथे झाला.

आगरकरांना शिक्षणात अनेक अडचणी आल्या. प्रसंगी माधुकरी मागून दिवस काढले. अनेक हालअपेष्ठा सहन करून ते बी. ए. झाले. उच्च शिक्षण घेतल्यामुळे आईला सहज वाटले, की आता आपले दारिद्र्य नाहीसे होईल आणि सुखात राहू. त्यावेळी शिकलेल्यांना मोठमोठ्या पगाराच्या नोकऱ्या सहज मिळत. आगरकरांना तर मामलेदाराची नोकरी सहज मिळाली असती. हा विचार बरोबरही होता; यात काही दोष नव्हता. परंतु त्यांच्या आईचे हे स्वप्न

साकार झाले नाही. आईचे असले विचार आगरकरांच्या कानी येताच त्यांनी आपल्या आईला पत्र लिहिले.

“आई, आपल्या मुलाला मोठ्या पगाराची नोकरी मिळेल आणि आपले पांग फिटतील असे मोठाले मनोरथ तूकरत असशील; पण मी आत्ताच सांगून ठेवतो, की विशेष संपत्तीची हाव न धरता मी फक्त पोटापुरत्या पैशावर संतोष मानून सर्व वेळ परहितार्थ खर्च करणार.” हे पत्र वाचून आगरकरांच्या आईने समाधान मानून घेतले. आपला देशभवत युलगा शिक्षक विंगवा मुख्याध्यापक होण्यात तिनेही समाधान मानले.

‘इष्ट असेल ते बोलणार आणि साध्य असेल ते करणार’ हा आगरकरांचा बाणा होता. या बोलण्यातून त्यांनी समाजातील चुकीच्या चालीरितींवर कठोर टिका केली. ती करताना अप्रियता स्वीकारावी लागली. तरी त्याचा विचार केला नाही.

गोपाळ गणेश आगरकर यांचा जन्म

१४ जुलै १८५६ रोजी झाला. लोकमान्य टिळकांशी त्यांची खास मैत्री होती. दोघेही प्रखर देशभक्त होते. टिळक जहाल मतवादी तर आगरकर मवाळ मतवादी! सुरवातीला टिळकांनी सुरु केलेल्या ‘केसरी’ या वृत्तपत्राचे पहिले संपादक म्हणून आगरकरांनी कार्यभार सांभाळला; परंतु पुढे टिळकांशी वैचारिक मतभेद झाल्यामुळे त्यांनी केसरीचे संपादक पद सोडून ‘सुधारक’ नावाचे वृत्तपत्र सुरु केले. या बरोबर फर्गुसन कॉलेजचेही ते पहिले प्राचार्य होते.

समाजातील विषमता, जाती-भेद दूर झाल्याशिवाय समाज संघटित होणार नाही तसेच स्त्रियांना शिक्षण दिल्याशिवाय देशाची खरी प्रगती होणार नाही असे परखड मत त्यांनी सुधारक या वृत्तपत्रातून मांडले. याउलट ब्रिटिशांना आधी हाकलवून लावले पाहिजे नंतर समाजात सुधारणा घडवून आणावी असे टिळकांचे मत होते.

देशाच्या स्वातंत्र्यासाठी, विकासासाठी तळमळणारे हे दोन खंदे सेनानी वैचारिक मतभेदामुळे जरी दूर असले तरी त्यांची मैत्री गाढ होती.

१७ जून १८९५ रोजी आगरकरांचे पुणे येथे निधन झाले. सर्वात जास्त दुःख टिळकांना झाले.

प्रेम आणि आपुलकी

(पान ५ वरुन)

पडत होत्या. ब्रिअलीची तब्येत खालावत चालली होती.

परिस्थितीपुढे हतबल झालेल्या एका परिचारीवेळा एक युवती सुचली. तिनं रुग्णालयाच्या नियमांविरोधात जात. दोन्ही बाळांना एकाच इन्क्युबेटरमध्ये ठेवलं आणि निघून गेली. दोन्ही बाळं तेव्हा झोपलेली होती. काही वेळांनं ती परत येऊन पहाते तर काय आश्वर्य कायरीनं जणू ब्रिअलीला मिठी मारण्यासाठी म्हणून पुढे केलेले हात, तिच्या पाठीवर होते. दोघी बहिणी पुन्हा जवळ आलेल्या होत्या. तिथले डॉक्टर आणि परिचारिकांचाही विश्वास बसेना पण जे घडलं ते खरं होतं.

ब्रिअलीच्या अंगावर आता कायरीचे हात होते. कळत-नकळत काहीही म्हणा पण कायरीनं तिचं प्रेम व्यक्त केलं होतं. पुढे काही दिवसातच ब्रिअलीची श्वसनाची समस्या दूर झाली. हृदयाचे ठोकेही सामान्य झाले आणि तिचीही तब्बेत सुधारु लागली. थोडं प्रेम आणि आपुलकी किती आवश्यक असते. तेवढ्याच गोष्टींनी आपण दुसऱ्याचे जणू प्राणच वाचवू शकतो याचं हे उत्तम उदाहरण म्हणता येईल.

तात्पर्य : प्रेम आणि आपुलकीच्या या नात्याने एका बहिणीने दुसऱ्या बहिणीचे प्राण वाचवले.

-रंजना भांगरे
मुलुंड

हसती दुनिया
मार्च २०२१

दादाला विचार या.. !

प्रश्न : संतसंगती धरावी असे नेहमी का सांगितले जाते ?

उत्तर : ज्ञान घेतले म्हणजे संपले; असे होत नाही. ज्ञान फार सूक्ष्म आहे ते शेवटच्या क्षणापर्यंत टिकावे यासाठी संत-संगती धरावी. परिपूर्ण मानव बनण्यासाठी, दैवी गुणांनी युक्त होण्यासाठी देखील संतांची संगत महत्त्वाची आहे. संतांच्या संगतीने त्यांच्यांत जे दैवी गुण आहेत ते सहजपणे आपल्याही स्वभावात उत्तरतात. मनात विशालता येते. अशा भक्त महापुरुषांची कोणी घृणा केली, द्वेष केला, वैर-विरोधाने वागलं, तरी ईश्वरी इच्छा समजून तो हसत-हसत सहन करतो आणि सहन करण्याची शक्ती मागतो. नेहमी ईश्वराच्या इच्छेत राहू लागतो. असा भक्त सद्गुरुच्या दरबारात सन्मान प्राप्त करतो. तो ईश्वराहून वेगळा उरत नाही.

प्रश्न : भक्ताने सत्संग किती काळ केला पाहिजे ?

उत्तर : सत्संग हे भक्ताच्या जीवनाचे अविभाज्य अंग असते. पाण्याशिवाय मासा राहू शकत नाही तसा भक्त सत्संगाविणा राहू शकत नाही. आतापर्यंत पुष्कळ सत्संग केला आता आणखी सत्संग करण्याची आवश्यकता नाही असा विचार भक्त कधीही करत नाही. बाबा हरदेवसिंहजी म्हणतात, की गाडी चालू करण्यासाठी जशी पेट्रोलची गरज असते तशीच ती चालू राहण्यासाठी सुध्दा पेट्रोलची गरज असते याच प्रकारे भक्तीमार्गावर चालण्यासाठी, ज्ञानाच्या अनुभूतीसाठी सत्संगाची गरज असते. म्हणून भक्ताने सदैव काळासाठी सत्संग केला पाहिजे, नक्हे तो झालाच पाहिजे.

प्रश्न : सद्गुरु भक्तांना सेवा का देत असतो ?

उत्तर : खरंतर सेवेने तन मन धनाचा अभिमान नाहीसा होतो. कारण हा अभिमान भक्तीमध्ये बाधक आहे. तसेच सद्गुरु भक्तांना सेवा देऊन तन-मन-धनाने सुखी होण्याची संधी देत असतो. कुठे शारीरिक चिकित्सा शिबीरं, रक्तदान शिबीरं, आपत्तीग्रस्ताना मदत कार्य, स्वच्छता अभियान, वृक्षारोपण इत्यादी सेवेचा हाच उद्देश असतो की गुरुभक्तांना सेवेच्या मैदानात उतरवणे. जेणेकरून गुरुभक्ताची शारीरिक दुःखेही दूर होतील आणि मन सुध्दा निर्मळ पावन राहील.

हसती दुनिया
मार्च २०२१

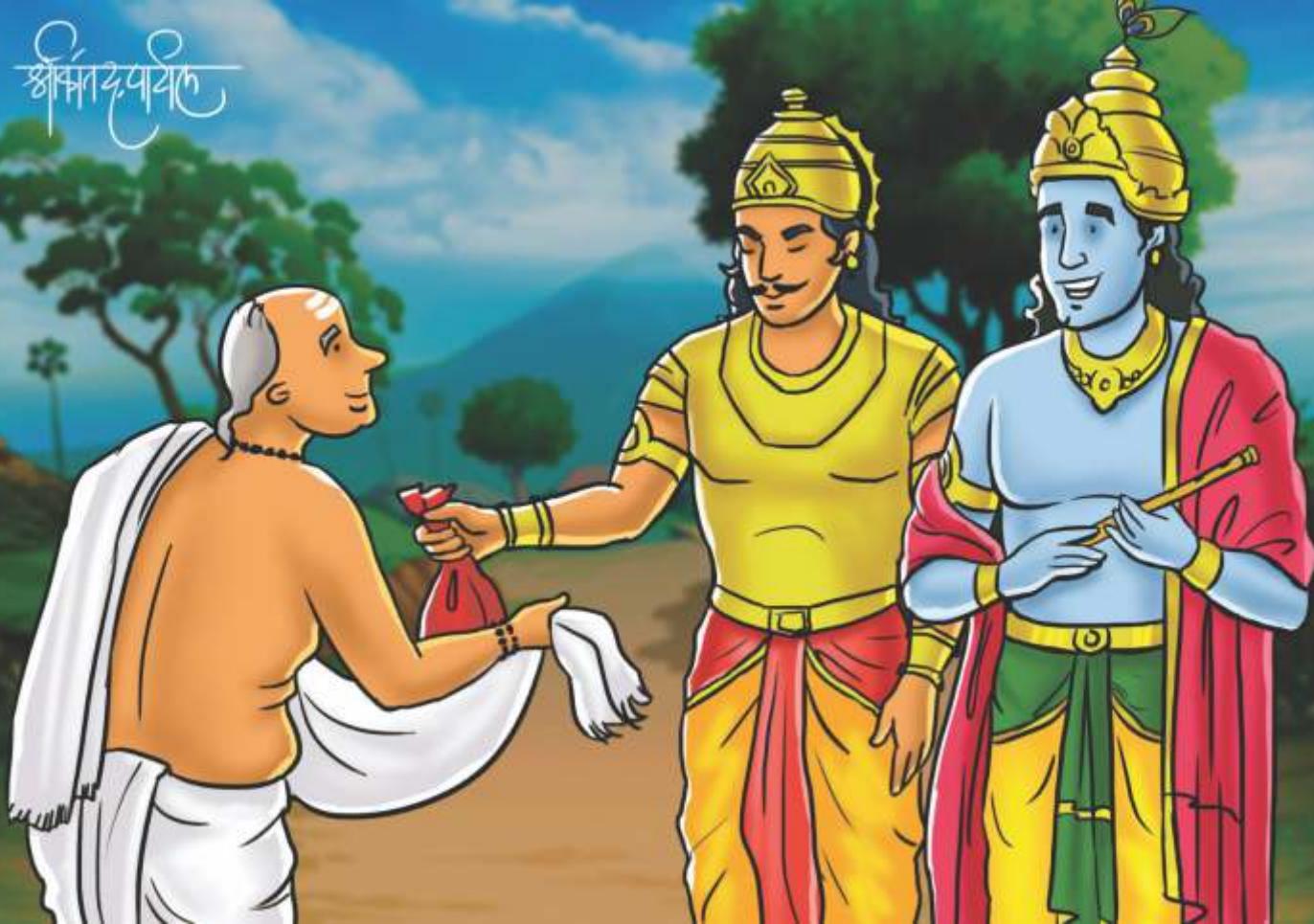
कविता

(७ मार्च)

गणित दिन

पाहू या मुलांनो आज
 गणितातील गम्मत जम्मत
 हातचा एक तयाची, जाणू या खरी किंमत
 गावचा एक रहिवाशी, जाहला स्वर्गवासी
 त्याला होते तीन सुपुत्र, लिहून ठेवले मृत्यूपत्र
 भाग अर्धा पहिल्याला
 चौथा भाग दुसऱ्याला
 पंचम भाग तिसऱ्याला
 सारा गाव जमा झाला, सुटेना गणित कोणाला
 उंट एकोणीस राशी, वाटून द्यायची कशी
 पडले कोडे पंचांशी
 समयी एक संत सज्जन, होते जात रस्त्यावरुन
 केली चौकशी आले कळून
 घेतला उंट आपुले, एकोणिसात मिळविला
 एकूण जाहली वीस
 दिली दहा थोरल्यास, चौथा भाग पाच दुसऱ्यास
 पंचम भाग चार तिसऱ्यास
 सारा गाव जाहला खूश, सुटकेचा घेतला शास
 आपुला उंट घेऊन, गेले संत सज्जन निघून
 आहे की नाही गमत
 हातच्या एकाची खरी किंमत

बोधयर कथा

सत्कर्म

ए कदा भगवान श्रीकृष्ण आणि अर्जुन फिरायला निघाले. तेवढ्यात त्यांना वाटेत एक निर्धन ब्राह्मण भेटला. अर्जुनाला त्याची दया आली. त्याने सुवर्णमुद्रा असलेली थैली ब्राह्मणाला दिली. ब्राह्मण आनंदाने घरी निघाला. वाटेत एका चोराने ती थैली त्याच्या हातातून हिसकावून घेतली.

ब्राह्मण पुन्हा भिक्षा मागत फिरु

लागला. दुसऱ्या दिवशी त्याला भिक्षा मागताना पाहून अर्जुनाने त्याला सुवर्णमुद्रांबद्दल विचारले. ब्राह्मणाने आदल्या दिवशी घडलेली चोरीची हकीकत सांगितली. यावेळी अर्जुनाने त्याला एक अनमोल मोती दिला. ब्राह्मण आनंदाने घरी पोचला. चोरांनी मोती चोरु नये म्हणून तो एका मडक्यात लपवून ठेवला. दिवसभर फिरुन थकल्यामुळे त्याला लगेच

झोप लागली. ब्राह्मणाची पत्नी संध्याकाळी मडके घेऊन नदीवर पाणी आणायला गेली. नदीच्या पाण्यात मडके बुडवून तिने ते धुतले. त्याबरोबर मडक्यातील मोती नदीत पडला. संध्याकाळीची वेळ असल्यामुळे तिला ते दिसले नाही. मोती पाण्याच्या प्रवाहात वाहून गेला.

ब्राह्मणाला जेव्हा ही गोष्ट कळाली तेव्हा तो खूप निराश झाला. आपल्या भाग्याला दोष देऊन तो पुन्हा भिक्षापात्र घेऊन दारोदार हिंडू लागला. अर्जुनाने पुन्हा त्याला या अवस्थेत पाहिलं तेव्हा अर्जुन देखील निराश झाला. या ब्राह्मणाला सुख कधी लाभेल देवच जाणे!

भगवान श्रीकृष्ण हे पाहून मनातल्या मनात हसत होते. यावेळी त्यांनी ब्राह्मणाला एक चांदीची छोटी मोहोर दिली. ते पाहून अर्जुन म्हणाला, “केशव, एका चांदीच्या मोहराने त्याचं दारिद्र्य कसं दूर होईल?” त्यावर श्रीकृष्णाने काहीच उत्तर दिले नाही. ते म्हणाले, “आता तू या ब्राह्मणाच्या मागोमाग जा.” ब्राह्मणदेखील विचार करू लागला, की एक चांदीची मोहोर विकून एका दिवसाची चिंता मिटेल; पण पुढे काय? तेवढ्यात एक कोळी एका मोठ्या माशाला पकडून विकायला नेत होता. मासा नुकताच नदीतून पकडलेला

असल्याने तो तडफडत होता. ब्राह्मणाला त्या माशाची दया आली. त्याने तो मासा चांदीची मोहोर देऊन विकत घेतला व नदीच्या पाण्यात त्याला सोडले. मासा पाण्यात पडताच त्याने तोंडातून मोती बाहेर टाकला आणि तो पोहत निघून गेला. अर्जुनाने दिलेला तो मोती माशाने गिळला होता. तो प्राप्त होताच अत्यानंदाने ब्राह्मण ओरडला, “सापडला, सापडला!” त्याच वेळी ब्राह्मणाची मोहराची थेली पळवणारा चोर नदी पार करत होता. चोराला वाटलं, ब्राह्मणाने आपल्याला ओळखलं, म्हणून तो घाबरला. त्याने मागे वळून पाहिलं तर ब्राह्मणाच्या मागे धर्नुधारी अर्जुन उभा होता. आता तर तो खूपच घाबरला. त्याने ब्राह्मणाची क्षमा मागत त्याला मोहरांची थेली परत दिली.

हा सारा प्रकार पाहून अर्जुन भगवान श्रीकृष्णापुढे नतमस्तक झाला. भगवंत म्हणाले, “अर्जुना, भाग्यात सुख यायलादेखील सत्कर्म करावे लागते. ब्राह्मणाने पोटाची चिंता न करता चांदीची मोहर कोळ्याला देऊन माशाचे प्राण वाचवले या सत्कर्माचे फळ त्याला मिळाले.”

म्हणूनच म्हटले आहे, सत्कर्म योगे वय घालवावे.

विचारपुष्ट

.....ॐ गुण वृद्धा.....

कर्म

आपण जरी मानव देहात असलो तरी आपलं स्वरूप वेगळं आहे. आपण या परमपित्याचा अंश आहोत. आत्मा हा परमात्मस्वरूपच आहे. निराकार प्रभुचाच अंश आहे. तेव्हा त्याचे गुणही

तसेच असायला हवेत. आपण मानव देहात आल्यानंतर इतर सर्व कामांमध्ये व्यस्त राहतो परंतु आपल्या आत्म्याकडे मात्र लक्ष देत नाही. तेव्हा, आपण आत्म्याला उज्ज्वल बनवायचं आहे. आत्म्याला स्वतःची ओळख करून द्यायची आहे. ही ओळख ब्रह्मज्ञानाद्वारे छ होऊ शकते. एकदा जर ही ओळख झाली, की मानव म्हणून आपण आपले कर्तव्य योग्य प्रकारे बजावू शकतो.

तसं पाहिलं तर सर्व मानव सारखेच दिसतात. मानव देह जरी सर्वांना सारखाच मिळाला असला तरी आपल्या कर्तृत्वाने त्यांचा परिचय होतो. जसे, एखाद्या आगपेटीत माचिसच्या शेकडो काड्या असतात. सगळ्या काड्या दिसायला, आकाराने सारख्याच असतात परंतु एखादी काडी घराला आग लावू शकते, एखादी काडी अन्न शिजवण्यासाठी चूल

पेटवायला उपयोगी पडते. काड्या जरी सारख्या असल्या तरी त्यांच्याकडून घडलेली कार्ये वेगवेगळी आहेत. त्यामुळे आपण कार्य तर करतोय; पण कोणतं कार्य माणूस म्हणून करत आहोत हे महत्वाचं आहे. इथं हेतू महत्वाचा आहे. आपण सर्वांनी घराला आगी लावणाऱ्या काड्या बनायचं नाही. आपल्या कार्यामुळे इतरांना लाभ येणारा असावी. आपल्याला जे काही मिळालं आहे किंवा जे यशस्वी कार्य घडलं आहे ते या प्रभुच्या कृपेमुळेच घडले आहे असा आपला भाव पाहिजे. आपल्याला जी ऊर्जा, शक्ती मिळाली आहे तिचा सदुपयोग व्हावा.

(पान १४ वर)

सत्कर्माची दौलत

एक कृतवर्मा नावाचा राजा होता. तो धनाचा फार लोभी होता. कोणत्या ना कोणत्या कारणाने तो प्रजेकडून कररुपाने धन गोळा करत असे. ते धन प्रजेच्या कल्याणाकरीता न वापरता नगराजवळच्या जंगलातील एका गुहेत लपवून ठेवत असे. त्यासाठी त्याने गुहेमध्ये एक तळघर बनवून घेतले होते. तळघराला भला मोठा लोखंडी दरवाजा बसवून त्यावर मजबूत असे कुलूप लावलेले असे. प्रजेकडून जमा केलेले तसेच इतर राज्यांवर स्वारी करून लुटलेले प्रचंड धन त्याने तळघरात लपवून ठेवले होते. त्या खजिन्याच्या दोन किल्ल्या होत्या.

एक प्रधानाकडे आणि दुसरी स्वतः राजाकडे. प्रधान सत्त्वशील हा अत्यंत प्रामाणिक व विश्वासू होता. त्याला राजाचा धनलोभ आवडत नसे. पण त्याचाही नाइलाज होता. राजा अधूनमधून प्रधानासोबत गुहेतील तळघरात जाऊन जमा झालेली धन-दौलत बघायला जाई. थोडा वेळ तिथे रमल्यावर आनंदाने बाहेर येई.

काही दिवसानंतर राजाला बातमी कळली की नगरात काही दरोडेखोर शिरले आहेत. प्रथम राजाने प्रधानाला खजिना सुरक्षित आहे की नाही हे पाहण्यास पाठवले. प्रधान जाऊन खात्री करून

आला. सारं काही व्यवस्थित असल्याचे राजाला सांगितले. एके दिवशी राजा कोणालाही न सांगता खजिना पहायला एकटाच गेला. त्याच वेळी प्रधान गस्त घालत होता. राज्यात फेरफटका मारून तो गुहेजवळ गेला तेव्हा गुहेतील तळघराचे कुलूप उघडे असल्याचे दिसले. त्याने विचार केला, आपण काल गडबडीत कुलूप लावायचे विसरलो असणार. असे म्हणून त्याने ताबडतोब कुलूप लावले आणि तो आपल्या महालाकडे निघाला. इकडे राजा तळघरात बराच वेळ थांबला होता. आपण जमवलेल्या धनाकडे मनभरेपर्यंत पाहत राहिला. त्यानंतर तो तेथून जायला निघाला पण हे काय, दरवाजा बाहेरुन बंद! राजाने खूप आरडाओरड केली पण मदतीला कोणी आले नाही आणि येणार तरी कसे? त्याचा आवाज बाहेर येऊ शकत नव्हता. हळूहळू रात्र झाली. तहानभूकेने राजाचा जीव कासावीस झाला होता. जिकडे-तिकडे सोन्यानाण्याचा चमचमाट होता; पण पाण्याचा एक थेंबंही नव्हता.

राज्यात राजा कुठे गेला हे कोणालाच माहीत नव्हते. दोन दिवस झाले; राजाचा पत्ता नाही प्रधानाला सांगितल्याशिवाय राजा कुठे जात नव्हता त्यामुळे सगळे चिंतीत झाले. शोधाशोध सुरु झाली. तेव्हा प्रधानाने शेवटचा उपाय म्हणून तळघरात पाहिले तर राजा तेथे गतप्राण होऊन पडला होता. आजूबाजूला धनाची रास पडली होती. पण राजाला ती काही वाचवू शकली नाही.

पुढे प्रधानाने तो सारा खजिना प्रजेच्या कल्याणासाठी खर्च केला.

तात्पर्य : जे अनमोल जीवन ईश्वराने आपल्याला भेट म्हणून दिले आहे, ते चांगल्या कार्यात लावावे, चांगल्या कर्माची धनदौलतच अंतसमयी कामाला येते.

विचारपुष्ट (पान १२ वरून)

आपल्याला जे आयुष्य मिळालं आहे, यामध्ये आपल्याला कर्मांचं स्वातंत्र्य आहे. स्वातंत्र्याचा अर्थ असा नाही, की आपण कसेही वागावे. इथं दोन गोष्टी महत्वाच्या आहेत. वाईट कर्म ही लोखंडाची बेडी आहे तसे चांगली कर्म ही सोन्याची बेडी आहे. बेडी सोन्याची असली तरी ती बंधनाचेच कारण आहे. म्हणून चांगली कामे जरी हातून झाली तरी त्याचे श्रेय या निराकार प्रभुलाच द्यायचे आहे. जेणेकरून बंधनातून मुक्तता होऊ शकेल. प्रत्येक प्रकारच्या बेडीपासून आपला बचाव करायचा आहे.

इथं नेकी अर्थात प्रामाणिकपणाची शिकवण दिली जाते. आपण जरी सत्य जाणले असले तरी आपलं जीवन कसं असायला हवं. तेव्हा सुरुवात भावनेपासून होते. सत्कर्म हातून घडण्याआधी तो विचार मनात येतो. मनापासून कर्माची सुरुवात होते. म्हणून प्रत्येकाचे हित सांभाळणे, प्रत्येकाच्या भल्याची कामना करणे, प्रत्येकाच्या जीवनात आनंद निर्माण करणे ही भावना जर आपल्या मनात रुजली तर आपल्या हातून वाईट किंवा चुकीचं कर्म घडणार नाही. त्यामुळे नेकीची भावना, प्रामाणिकपणाची भावना ही आपलं स्वतःचंच कल्याण करणारी नसून इतरांचही कल्याण त्यातून होत असतं.

जेव्हा आपण स्वतः कर्म करत असतो तेव्हा ती चांगली असोत किंवा वाईट त्यांचे गाठोडे मात्र आपल्या सोबतच येणार आहे; परंतु पहिल्या प्रणामध्ये तर आपण तन-मन-धन प्रभु परमात्म्याला समर्पित केले आहे या गोष्टीची जर आठवण राहिली तर आपल्या हातून चूक घडणार नाही. प्रत्येकात एकच परमात्म्याचा अंश दिसेल.

○ पूजा अरोडा (रेवाडी-हरियाणा)

श

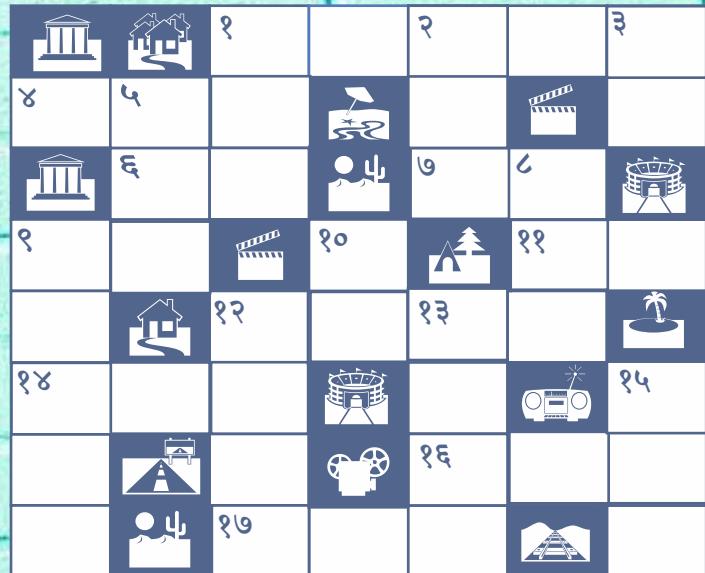
द

को

ई

१६४

उभे शब्द

०१. निर्यातीचा विरुद्ध शब्द
०२. जंगलाला लागलेली आग
०३. हजाराच्या शंभर नोटा म्हणजे एक .....
०५. हिंदवी स्वराज्याचे संस्थापक : छत्रपती ..... महाराज
०८. या सणाला रावणाचा पुतळा जाळतात.
०९. महर्षी दयानंद यांनी कोणत्या समाजाची स्थापना केली.
१०. दुर्योधनाने मित्र म्हणून कर्णाला या देशाचा राजा बनवले होते.
१२. 'हार्ड डिस्क' हा शब्द कशाशी संबंधित आहे ? (संगणक/मोबाईल)
१३. तुरुंगात राहणे
१५. जागतिक हवामान दिन ..... मार्च

आडवे शब्द

०१. माता-पिता
०४. पृथ्वीवरील सर्वात मोठा खंड
०६. वारा, वायू
०७. .... विवाद, शाब्दिक भांडण
०९. आईची सासू
११. पोस्टाचा पिनकोड .... अंकी असतो.
१२. श्रीलंका क्रिकेट टीमचा एक माजी कर्णधाराचे नाव : कुमार ....
१४. ब्रह्मज्ञानाच्या प्राप्तीनंतर ईश्वराशी जोडून राहण्यासाठी .... करावी.
१६. लाकडाला लागलेली कीड
१७. ज्वारी, बाजरी शेतात प्रथम या रुपात असतात.

उच्चे इतरत्र

आजोषा

चित्रांकन
लेखन, रंग
अजय कालडा

तो गावातील सरपंचच्या घरी गेला आणि
त्याला थैली हरवल्याविषयी सांगितले.
सरपंच इमानदार व दयाळू होता.

ती थैली योगायोगाने
सरपंचच्या मुलीला मिळाली.

सरपंचाने थैली उघडून नाणी मोजली.
त्यात ३० नाणी होती.

सरपंचाने ती थैली व्यापाच्याला सोपवली. व्यापाच्याने
ती थैली उघडली आणि सिकके मोजले

व्यापाच्याच्या मनात लोभ निर्माण झाला. त्याने दहा नाणी कमी असल्याचे सांगितले.

सरपंचाने त्याला खूप समजवले परंतु तो थेली तिथेच ठेवून थेट न्यायालयात गेला.

त्याने सर्व घटना न्यायाधीशांना सांगितली. न्यायाधीशाने सरपंच आणि त्याच्या मुलीला बोलावले आणि विचारले - थेलीत किती नाणी होती ?

तुझी किती नाणी हरवली ?

तीस

चाळीस

याचा अर्थ असा आहे, की थैली तुझी नाही आहे. ही थैली याच मुली जवळ राहील. जोपर्यंत या थैलीचा खरा मालक मिळत नाही.

आणि जर कोणतीही चाळीस नाण्यांची थैली आली तर मी तुला बोलावेन.

आता व्यापाच्याला आपल्या खोट बोलवण्यावर पश्चाताप झाला आणि तो ओरडून बोलला - नाही.... नाही. माझे तीसच नाणी हरवली होती.

परंतु न्यायाधीशाने त्याचे काहीच एकून घेतले नाही आणि न्यायालयातून बाहेर काढले. अशा तर्फे लोभाचा शेवट हा वाईटच होते.

कथा

अतूट विश्वास

एक वैद्यराज होते. ते झाडपाल्यापासून बनवलेली औषधं रुग्णांना देत असत. त्यांचा एक नियम देखील होता. रुग्णांकडून ते तेवढेच पैसे घेत जेवढे त्यांना घरखर्चासाठी पुरेसे होतील. घरातून बाहेर पडताना त्यांची पत्नी दिवसभरासाठी काय काय सामान लागणार आहे. त्याची यादी तयार करून त्यांना देत असे. त्या यादीप्रमाणे किती पैसे लागणार याचा अंदाज करून ते तेवढेच पैसे घेत. त्यानंतर दुकान बंद करून सद्गुरुच्या सेवेत रुजू होत.

एके दिवशी त्याने दुकान उघडल्यावर पत्नीने दिलेली चिठ्ठी उघडली. त्यातील सामानाची यादी पाहून ते हतबलच झाले. प्रभुचे ध्यान करीत त्यांनी मनाला शांत केले. डाळ, तांदूळ, साखर इत्यादी, नंतर तिने मुलीच्या लग्नासाठी लागणाऱ्या सामानाची यादी तयार करून दिली होती. घरात लागणाऱ्या वस्तूंची यादी वाचून त्यांच्यासमोर किती पैसे लागणार तो आकडा लिहिला आणि लग्नाच्या खर्चासाठी लिहिले, 'हे काम ईश्वराचे आहे, ते ईश्वरच जाणे.'

थोड्यावेळाने एक दोन रुण आले. घर खर्चासाठी लागणारे पैसे मिळाले. आता दुकान बंद करणार इतक्यात दुकानासमोर एक अलिशान गाडी येऊन थांबली. त्या गाडीतून एक श्रीमंत गृहस्थ उत्तरले आणि म्हणाले, “काय वैद्यबुवा, ओळखले का ?” वैद्यबुवा त्यांच्याकडे प्रश्नार्थक मुद्रेने पाहत राहिले. ते गृहस्थ पुढे म्हणाले, “१५-१६ वर्षांपूर्वी आपली भेट झाली होती. मला लग्न होऊन बरीच वर्ष झाली तरी संतानप्राप्ती झाली नव्हती. म्हणून मग मी तुमच्याकडे आलो होतो. तुम्ही म्हणालात, मी औषध जरुर देईन पण प्रार्थना ईश्वराकडे च करा. असे म्हणून तुम्ही दोन पुऱ्या दोघांसाठी दिल्या. मी तुम्हाला पैसे किती झाले म्हणून विचारले, तेव्हा तुम्ही म्हणालात आजचा कोटा पूर्ण झाला. ईश्वराकडे मी जेवढे पैसे मागितले तेवढे मला मिळाले. आता मी एकही पैसा घेऊ शकत नाही.” त्यावेळी मी ठरवलं की तुमचे हे ऋण पुढे कधीतरी परत करायचे. त्यानंतर मी परदेशात गेलो. मला तीन मुले ही झाली. आठ दिवसांपूर्वीच मी परदेशातून आपल्या गावी आलो. भाचीच्या लग्नासाठी खूप सान्या वस्तू खरेदी केल्या; परंतु भाचीच्या सासरच्या लोकांनी सांगितले, की आम्हाला फक्त मुलगी द्या. बाकी काहीही घ्यायला त्यांनी नकार दिला. तेव्हा तिच्या लग्नासाठी आणलेल्या सान्या वस्तू तुम्ही तुमच्या मुलीच्या लग्नासाठी ठेवा. नाही म्हणून नका.

त्या श्रीमंत व्यक्तीचे बोलणे ऐकून वैद्यबुवांच्या डोळ्यातून अशू ओघळू लागले. ते म्हणाले, “हे ईश्वरा, घर खर्चासाठी दिलेस त्यात आनंद होताच; परंतु लग्नाचा खर्च

माझ्या आवाक्यात नव्हता. म्हणून हे तुझां काम असल्याचं मी चिढीवर लिहिलं, तू तुझां ब्रीद पूर्ण केलसं.”

वैद्यबुवांनी ती चिढी त्या व्यक्तीला दाखवत म्हटलं, हे बघा मी लिहिल्याप्रमाणे ईश्वरच तुमच्या रूपाने हे सारं काही घेऊन आला. तुमचे लाख लाख आभार !

वैद्यबुवांचा ईश्वरावरील अतूट विश्वास आणि ईश्वराचं भक्तावरील प्रेम पाहून ती व्यक्ती भारावून गेली. त्याचाही ईश्वरावरील श्रद्धाभाव द्वीगुणित झाला.

१ तु ही निंदकार

SPC SHABARA PEST CONTROL

राबरा

पेस्ट कन्ट्रोल सर्विस

पेस्ट कन्ट्रोल करवा कर अपने घर और अपने परिवार को स्वच्छ एवं नियोग रखें।

अपने घर, ऑफिस, हॉस्टल, बैंक, ऑफिस परिसर एवं अन्य कोई भी जगह जहां घर दीमक, कीडे, काळोदी, मार्गी-मार्गी, चिपकली, चूहे, अटमल इत्यादि किंतु भी प्रकार की समस्या से परेशान हो तो एक बार अवश्य संपर्क करें।

SHABARA

PEST CONTROL SERVICES

RAJESH : Mob. : 9819691223, 9987116381, 9819056198, 9987116382
www.shabarapestcontrol.com • Email : shabarapestcontrol88@gmail.com
 Office No.3, Sai Laxmi Society, Anand Nagar, Vitava Kalwa, Thane 400 605.

प्रश्न : टॉर्चमध्ये बल्बच्या मागे अंतर्वक्त परावर्तक का बसविलेला असतो ?

उत्तर : अंतर्गोल परावर्तकाचा गुणधर्म असा आहे की त्यावर पडलेले प्रकाशकिरण एकत्र करून समोरच्या बाजूकडे समांतर रुपात परावर्तित करणे. त्यामुळे बल्बच्या मागे जो प्रकाश वाया जात असतो तो एकत्र करून समोर फेकला जातो. त्यामुळे टॉर्चचा प्रकाश प्रखर पडतो व अंधारातील वस्तू स्पष्ट दिसतात.

प्रश्न : टेबल लँम्पध्ये अंतर्वक्त परावर्तक वापरतात तर रस्त्यावरील दिव्यामध्ये बहिर्वक्त वापरतात असे का ?

उत्तर : टेबलावरील दिव्याच्या परावर्तकाचे कार्य दिव्याचा सर्व प्रकाश कमी क्षेत्रफळाच्या पृष्ठभागावर एकत्र करणे आहे. टेबलाच्या दिव्यामध्ये अंतर्वक्त परावर्तक वापरल्याने त्याच्या नाभीपाशी असलेल्या विजेच्या दिव्याचा प्रकाश एकत्रित केला जाऊन मुख्य अक्षाला समांतर जातो व वस्तू स्पष्ट पाहता येते.

उलटपक्षी बहिर्वक्त आरशासमोर ठेवलेल्या दिव्याचा प्रकाश सर्व दिशांना पसरतो. आजूबाजूचे विशाल क्षेत्र प्रकाशित करणे हे रस्त्यावरील दिव्याचे कार्य असल्याने प्रकाश सर्व दिशांना पसरविण्यासाठी रस्त्यावरील दिव्यामध्ये बहिर्वक्त परावर्तक वापरतात.

प्रश्न : डायनोसॉरचे वजन किती होते ?

उत्तर : डायनोसॉर हा शब्द ‘भयंकर पाल’ या अर्थी ग्रीक भाषेत आला आहे. याची विभागणी दोन वर्गात केली जाते. १) सोरेशिया २) आर्निथिशिया. सरऱ्यासारख्या सोरेशियाचे आणखी दोन प्रकार आहेत. (१) सोरोपॉड (२) थेरोपॉड.

सोरोपॉड्स हे सर्वात विशाल डायनोसॉर होते. त्यात ब्रॉन्टोसोरस या अवाढव्य जड डायनोसॉरचा समावेश होतो. त्याची लांबी २५ मीटर व वजन ४५ मेट्रिक टन होते.

ब्रॉन्टोसोरसपेक्षा ही ‘ब्रॉचिओसोरस’ सर्व डायनोसॉरमध्ये अधिक विशाल होते. त्यांचे वजन ८५ मेट्रिक टन होते. थेरोपॉड्स हे सोरोपॉड्सची शिकार करत टिरनोरस हा सर्व मांसाहारी डायनोसॉरमध्येही सर्वाधिक भयकारी व प्रचंड होता. त्याचे दात टोकदार व १५ सें. मी. लांब होते. त्या डायनोसॉरची लांबी ६ मीटर व वजन १० टन होते.

वीरांगना मादाम क्यूरी

आ ज तिची मौखिक (तोंडी) परीक्षा होती. आजच्या परीक्षेनंतर तिला डॉक्टरेट द्यायची की नाही ते ठरवणार होते. खरं तर एकच वर्षापूर्वी तिने रेडियमचा शोध लावला होता. यासाठी तिने अत्यंत घोर तपश्चर्या केली होती. एक लाकडी शेड म्हणजे तिची प्रयोगशाळा. रेडियमच्या किरणोत्सर्गी गुणधर्मामुळे कर्करोगावरही इलाज करता येईल असा अत्यंत अभूतपूर्व शोध तिने लावला होता. त्यासाठी पिचब्लॉड हे अत्यंत महागडे खनिज टनावरी खर्च झाले होते. प्रचंड चुलीवर ते उकळावे लागायचे. त्या विषारी वाफांना तोंड द्यावे लागायचे, तिच्या वापरांना सीमा नव्हती. एका भाग्यवान दिवशी तिने एक डेसीग्रॅम रेडियमची निर्मिती केली. हजारो हिच्यांचे तेज आणि चमक त्या कणभर रडियममध्ये होती. त्या काळात एक ग्रॅम रेडियमची किंमत ७५ लाख रुपये होती. मनात आणले असते तर तिने या संशोधनाचे पेटंट घेऊन खोल्याने पैसे ओढले असते. पण मानवतेच्या भूमिकेतून तिने रेडियम निर्मितीची प्रक्रिया जगभरातील शास्त्रज्ञांसाठी खुली केली. तिचा हेतू हा, की गरीबांतल्या गरीब असलेल्या कर्करुगणाला उपचार मिळावेत. अशा या महान शास्त्रज्ञ महिलेला आज डॉक्टरेटसाठी परीक्षेला सामोरे जावे लागत होते; पण तिने दिलेली उत्तरे ऐकून सारे श्रोते थक्क झाले होते. तिला सन्मानासह डॉक्टरेट पदवी प्रदान

करण्यात आली. ही महिला शास्त्रज्ञ होती, मादाम क्यूरी विज्ञानात डॉक्टरेट मिळवणारी, नोबेल पारितोषिक मिळवणारी ही पहिली महिला शास्त्रज्ञ होती. पुढे तिच्या दोन्ही कन्या व जावयांनीही नोबेल पारितोषिक मिळवले. विज्ञानाचे नोबेल पारितोषिक दोन दोन वेळा मिळवणारी मादाम क्यूरी ही एकमेवा द्वितीयच !

पॅरीस विद्यापीठाची पहिली महिला प्राध्यापक म्हणूनही त्यांना ओळखले जाते. मादाम क्युरीयांचा जन्म ७ नोव्हेंबर १८६७ रोजी पोलंडमध्ये झाला. तर वयाच्या ६६व्या वर्षी १४ जुलै १९३४ रोजी रेडिइशनमुळे अप्लास्टिक एनीमियाने त्यांचा मृत्यू झाला. त्यांची छोटी मुलगी ईव्ह हिला १९६५ मध्ये शांततेचं नोबेल पारितोषिक मिळाले.

कथा

भर्वाचे लाड पुश्पणाशा

ए क राजा नगरात फेरफटका मारत होता. तेवढ्यात त्याचं लक्ष एका लहान मुलाकडे गेलं. तो मुलगा मातीच्या खेळण्यांशी खेळत होता. तो एकेक खेळणं उचलून त्याच्या कानात काहीतरी सांगायचा आणि पुन्हा फोडून मातीत फेकून द्यायचा.

राजाला मोठं नवलं वाटलं. त्या

मुलाजवळ जात राजाने त्याला विचारलं, “बाळ, तू हे काय करतोयस ?” मुलगा म्हणाला, “मी त्या खेळण्यांना विचारतोय, की तुम्ही देवाचं नाव कधी घेतलयं का ? आणि त्याच उत्तर काही नाही म्हणून मग त्या मातीला पुन्हा मातीत मिसळत आहे.”

राजाने पुन्हा विचारलं, “मग ती खेळणी तोडून का टाकतोस ?” मुलगा म्हणाला, “जो देवाचं नाव घेत नाही; तो मातीसारखच आहे म्हणून या मातीत ती माती मिसळतोय.”

राजाने विचार केला, एवढ्या लहान वयात हा मुलगा ज्ञानाच्या गोष्टी करत आहे. नक्कीच हा विलक्षण मुलगा आहे. राजाने त्याला विचारलं, “तू माझ्यासोबत राजवाड्यात येतोस का ? मी तुला जे हवं ते देईन.” मुलगा म्हणाला, “मी येईन; पण माझ्या काही अटी आहेत. एक म्हणजे मी झोपणार तेव्हा तुम्ही जागं रहायचं आहे. दुसरं म्हणजे जेव्हा मी कपडे घालणार तेव्हा तुम्ही कपडे घालायचे नाहीत. तिसरी गोष्ट म्हणजे जेव्हा मी खेळताना पडलो तर तुम्ही सगळी कामं सोडून माझ्याजवळ यायचं. चौथी गोष्ट जेव्हा मी भोजन करीन तेव्हा तुम्ही उपाशी राहायचं या अटी मान्य असतील तर मी येतो.”

राजा म्हणाला, “हे अशक्य आहे!” मुलगा म्हणाला, “पण महाराज तुम्ही तर म्हणालात ना मी तुला हवं ते देईन म्हणून ?”

राजा म्हणाला, “अरे, एवढे तुझे लाड पुरवणारा तरी इथं आहे कोण ?” “आहे. माझा परमात्मा ! तो माझे सगळे लाड पुरवतो. जेव्हा मी कुठे पडलो तर मला सावरतो, स्वतः उपाशी राहून मला खाऊ घालतो. स्वतः कपडे न घालता मला कपडे पुरवतो. मी झोपलो तरी तो

सतत जागा असतो. अशा माझ्या परमात्म्याला सोडून मी तुमच्यासोबत कसा येऊ ?” मुलगा म्हणाला.

मुलाचे विचार ऐकून राजा मनोमन लज्जीत झाला. जो सर्व जगाचं पालन करणारा आहे तो तर कधीच मी देतो म्हणून सांगत नाही. सर्वांना देऊन तो अदृश्य आहे. तो देतो पण त्याचे हातही दिसत नाही. तेव्हापासून राजाची परमात्म्यावरील श्रधा अधिकच वाढली.

तात्पर्य : परमात्मा दाता आहे, पण अज्ञानवश आपण त्यालाच विसरतो.

❖❖❖

अनामोल वरचन

- » आनंद आपल्या मनातच आहे, तो बाहेर शोधायला जाऊ नये.
- » आयुष्यातील चढ - उतारांचा मोठ्या मनाने स्वीकार करावा. चढ - उतार आयुष्याचा एक भाग आहे.
- » आयुष्यात समतोल राखावा. चांगल्या वाईट भावनेत वाहत जाऊ नये.
- » पाहण्यापेक्षा पुस्तके वाचावीत. वाचलेल्या गोष्टी इतरांना सांगाव्यात.

वाढदिवसाच्या हार्दिक शुभेच्छा

प्रियांश मुसळे

पलक शिनेकर

शरण्या राक्षे

अभिनीती जाधव

स्वराज करंजेकर

संतुष्ट साखरकर

समीप शिंदे

स्वरा कुमकर

सृष्टी लांडगे

समीक्षा चाळके

सई पवार

रुनाली येरडकर

अवनी जावीर

अद्वीक पाटील

अद्वैय औसा

आर्या गील

आरोह कोकणे

कनिका हुंगळे

विधिता इंगळे

स्वरूप भताडे

निशांत विहुलेकर

प्रेम पाटील

प्रिया सुतार

पुनिता नलावडे

श्रेयल पवार

स्पृहा नाटेकर

अर्नव लोखंडे

सक्षम

बहुगुणी असा औषधी हिंग

आयुर्वेदाचार्यानुसार हिंग जठराग्री वाढविणारा, अमाशय आणि आतऱ्यांसाठी उत्तेजक, पित्तवर्धक, मल बांधीव करणारा, खोकला, कफ तसेच पोटातील गॅसेस दूर करणारा, तसेच छातीचे दुखणे आणि पोटदुखी नष्ट करणारा एक परीक्षित औषधी आहे.

हिंग हे वस्तुतः एका वृक्षाचे दूध आहे. जे गोठून डिंकाचे रूप घेते. काळा, भुरा, तिखट हिंग सर्वश्रेष्ठ मानला गेला आहे. याचा भोजनामध्ये फोडणी देण्यासाठी व्यापक स्तरावर वापर केला जातो. आयुर्वेदाचार्यानुसार हिंग जठराग्री वढविणारा, अमाशय आणि आतऱ्यांसाठी उत्तेजक, पित्तवर्धक, मल बांधीव करणारा, खोकला, कफ, तसेच पोटातील गॅसेस दूर करणारा, तसेच छातीचे दुखणे आणि पोटदुखी

नष्ट करणारा एक परीक्षित औषधी आहे. अजीर्ण आणि कृमी रोगांतही याचा उपयोग केला जातो.

हिंग यकृताला शक्ती देतो. तसेच मेंदूच्या विकारांमध्येही याचा परिणाम दिसून आला आहे. हिंगाच्या सेवनाने श्वासनलिकेमध्ये जमा झालेला कफ पातळ होऊन निघतो.

हिंगाचे सेवन शुद्ध करून केले जाते, ज्वर तसेच सात्रिपाताची स्थिती झाल्यास हिंग, कापूर व आल्याचा रस मिसळून जिभेवर लावल्यानेही आराम मिळू लागतो.

हद्याची धडधड, हद्यारोग, घाबरल्यासारखे होणे, यांमध्ये एक रत्ती माव्यामध्ये घेतला गेलेला हिंग तत्काळ लाभ देतो. हिंग मेंदू उत्तेजक तसेच स्नायूतंतूना बल देणाऱ्या गुणांनी युक्त असल्या कारणाने हिस्टेरियामध्ये तो दिला जातो. ज्याने निश्चित लाभ मिळतो. काळे मीठ, ओवा व शाहजिरे इत्यादींबरोबर हिंग सर्व उदर रोगांत हिंगवाष्टक चूर्णाच्या रूपात उपयोगात येतो.

हसती दुनिया (मराठी) मासिकाचे मालक हक्क व इतर तपशीलसंबंधी
(केंद्र सरकारच्या फॉर्म ४ नियम / अन्वये)

❖ प्रकाशन स्थळ ❖

संत निरंकारी सत्संग भवन, ५०, मोरबाग रोड, दादर (पूर्व), मुंबई - १४

❖
प्रसिद्धी काळ

दरमहा

❖
मुद्रकाचे नाव, पत्ता व राष्ट्रीयत्व :

श्री. चंद्रकांत अनंत जाधव

संत निरंकारी सत्संग भवन, ५० मोरबाग रोड, दादर (पूर्व), मुंबई - १४

भारतीय

❖
प्रकाशकाचे नाव, पत्ता व राष्ट्रीयत्व :

श्री. चंद्रकांत अनंत जाधव

संत निरंकारी सत्संग भवन, ५० मोरबाग रोड, दादर (पूर्व), मुंबई - १४

भारतीय

❖
संपादकाचे नाव, पत्ता व राष्ट्रीयत्व :

श्री. राजेंद्र बापू थोरात

संत निरंकारी सत्संग भवन, ५० मोरबाग रोड, दादर (पूर्व), मुंबई - १४

भारतीय

❖
मालकाचे नाव, पत्ता व राष्ट्रीयत्व :

संत निरंकारी मंडळ, माहूल रोड, चेंबूर कॅम्प, मुंबई - ७४.

भारतीय

मी श्री. चंद्रकांत अनंत जाधव प्रतिज्ञापूर्वक जाहीर करतो की वरील तपशील माझ्या माहितीप्रमाणे खरा आहे.

ता. ०९-०३-२०२१

चंद्रकांत अ. जाधव
प्रकाशक व मुद्रक

हसती दुनिया
मार्च २०२१

(१५ मार्च)

जागतिक दिव्यांग दिन

दिव्यांग दिन साजरा करण्याचा खरा हेतु
व्यंगत्वावर मात करु उंचवू मनाचा सेतू ॥४॥

जे जे दिव्यांग असती त्यांनी मानू नये खंत
त्यावरी मात करण्याचा विश्वास धरावा मनात
शंका मनी न आणू ना आणू किंतू परंतु ॥९॥

अनेक उपक्रम यासाठी आहेत प्रशासनाचे
आधार तयांचा घेऊ जे असतील हिताचे
कष्टाचे अनुभव जरी वाटू लागती कटू ॥१२॥

आपुला आपुल्यावरी विश्वास असावा खास
आभार मानूया प्रभूचे नित्य करुया अभ्यास
पहा कसे खेळती दिव्यांग कबड्डी आणि हुतूतू ॥३॥

महत्त्वाचे कार्य

परमात्म्याला प्राप्त करणं, या सत्याचं ज्ञान मिळवणं हे मनुष्य जीवनाचं अतिशय महत्त्वाचं काम आहे. ज्याप्रमाणे एखाद्या मुलाला अत्यंत जरुरीचं औषध आणायला बाजारत पाठवलं; परंतु तो मुलगा जर बाजारात मदारीचा खेळ पाहत उभा राहिला आणि त्या खेळातच रमला. ज्या कामासाठी पाठवलं होतं ते काम न करता तसाच परत आला तर त्याला वडील विचारतील, की जे औषध तुला आणायला पाठवलं होतं ते तू आणलंस का? त्यावर तो निरुत्तर होऊन खाली मान घालून उभा राहिला. शरमेने मान खाली घातली. तसे, मानवाला प्रभू-परमात्म्यासमोर अशा प्रकारे खजील व्हावे लागू नये यासाठीच संत-महात्म्यांनी आधीच सावध करताना म्हटलंय, हे माणसा! तुला हा मनुष्यदेह यासाठीच मिळाला आहे की तुझा या गोविंदाशी मिलाप व्हावा. या हरि-परमात्मा-अकालपुरुष-अल्लाशी तू आपलं नातं जोडून घे कारण हा मनुष्य देह फार दुर्लभ आहे. सारे ग्रंथ याचीच महिमा गात आहेत; परंतु असा दुर्लभ मनुष्य देह प्राप्त करूनही तू मात्र त्याचा योग्य लाभ करून घेत नाहीस. तू या निराकाराशी-परमात्म्याशी नातं जोडत नाहीस.

हे मानवा, तू निद्राधीन झाला आहेस. एके दिवशी तर तुला चिरनिद्रा घ्यावीच लागणार आहे.

तुझा देह या धरतीशी, या मातीशी एकरूप होणारच आहे. कबीरजींनी म्हटलंय, की

**माटी कहे कुम्हार से, तू क्या रोन्दे मोय।
एक दिन ऐसा आयेगा, मैं रोन्दूंगी तोय।**

हा ध्वनी तर या कणाकणातून येत आहे. मृत्यूचा हा संदेश प्रत्येकक्षणी या मातीचा कण कण देत आहे. जे समजणारे आहेत ते समजून जात आहेत. त्यांची जीवन जगण्याची शैली बदलतही आहे. जे ऐकूनही न ऐकल्यासारखं करत आहेत; ते नेहमी उलट्या दिशेनेच चालतात. ते आपल्या ध्येयापासून दूर जात असतात. संतांनी म्हटलंय आहे, हा मालक, निराकार याच्याशी प्रत्येकाने आपलं नातं जोडायचं आहे.

बंटी : बाबा, आज मी खरं बोललो,
त्यामुळे मँडमने मला शिक्षा केली नाही.
बाबा : अरे वा ! छान. पण असं काय घडलं
ते नीट सांग पाहू.

बंटी : माझ्या होमवर्कमध्ये खूप चुका
होत्या त्यामुळे मँडमने मला मारायला छडी
घेतली. पण मी खरं खरं सांगून टाकलं की
हा होमवर्क माझ्या बाबांनी करून दिलाय.

बाबा : मग मँडम काय म्हणाल्या ?

बंटी : दुसऱ्याच्या चुकीची शिक्षा तुला
देऊन काय उपयोग ?

जेलर : (कैद्याला) उद्या तुला फाशी होणार
आहे, तुझी शेवटची इच्छा काय आहे ?
कैदी : साहेब, मला आंबे खायचे आहेत.
जेलर : अरे, आता ऑक्टोबर महिना चालू
आहे. आंब्यांचा सीझन संपला. आता एप्रिल-मे
मध्येच आंबे येणार.
कैदी : तोपर्यंत थांबण्याची माझी तयारी आहे.

लीलाकाकू : (भाजीवाल्याला) भाजी
चांगली आहे ना रे ?

भाजीवाला : होय बाईसाहेब

लीलाकाकू : खराब निघाली तर शिजवलेली
भाजी परत घेऊन येईन तुझ्याकडे

भाजीवाला : चालेल, पण त्याच्याबरोबर
तीन-चार चपात्या आणा.

बाबा : सोन्या, परीक्षेची तयारी झाली का ?

सोन्या : हो बाबा, दोन पेन घेतले, हॉल टिकीट
घेतले, कंपास घेतली, युनिफॉर्मला इस्त्री
केली.

बाबा : आजच्या पेपरचा अभ्यास झालाय ना ?

सोन्या : तेवढा मात्र राहिलाय.

शिक्षक : नील आर्मस्ट्रॉगने चंद्रावर पहिले
पाऊल ठेवल्यावर काय केले ?

बंडू : त्याने लगेच दुसरे पण पाऊल ठेवले.

राम गणेश गडकरी : (मित्राला) अरे
दरवाजाच्या जवळच हा कसला ढीग आहे
रे ?

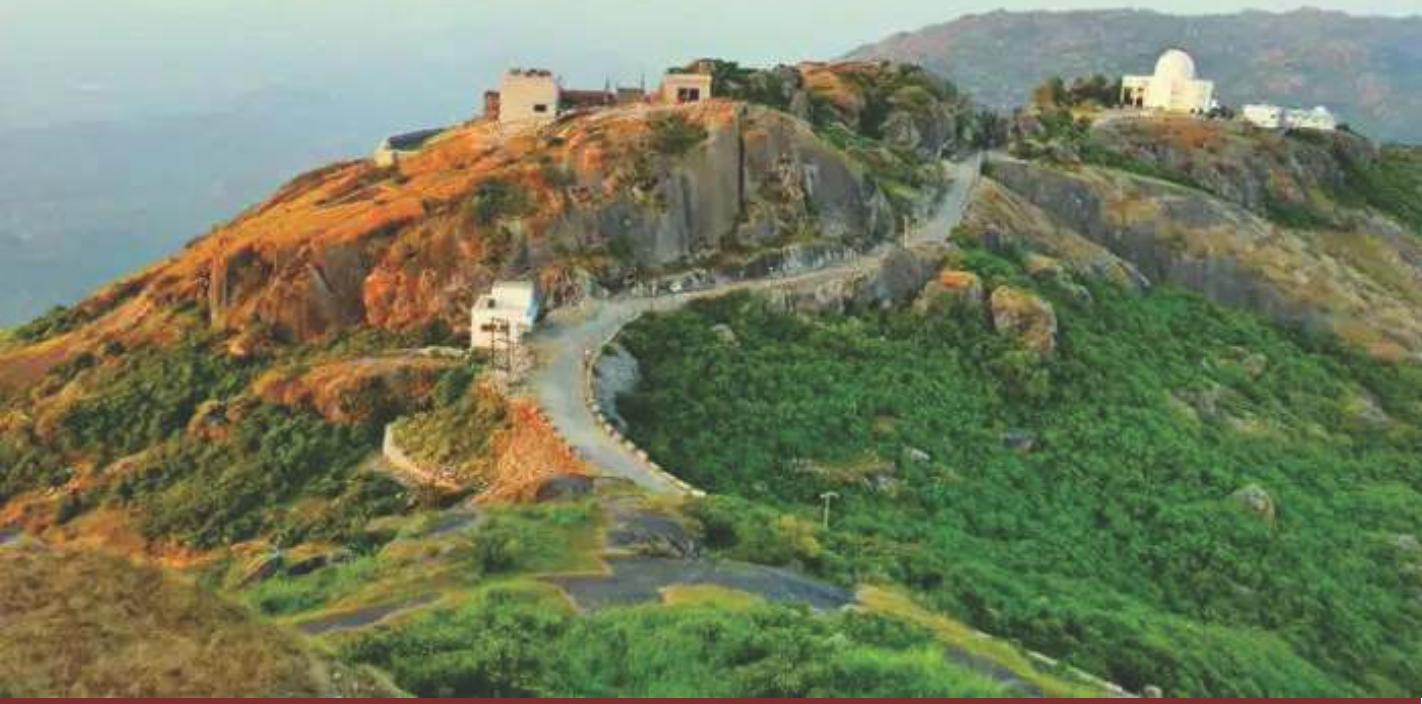
मित्र : बटाटचांचा ढीग आहे.
गडकरी : कुणीतरी आपलं डोकं रिकामं
ठेवलय, असं दिसतय.

एक कार्यकर्ता : शेठजी वर्गणी द्या.
स्मशानाला कुंपण घालायचं आहे.
शेठजी : स्मशानाला वुऱ्पणाची काय
आवश्यकता ? स्मशानाच्या आत गेलेला
माणूस काही बाहेर पळून येत नाही.

दुकानदार : या टी.व्ही. बरोबर तुम्हाला एक
दुर्बीण मोफत मिळेल.
गिझाईक : ती कशासाठी ?
दुकानदार : आपला टी.व्ही. खराब झाला,
की तो दुरुस्त होईपर्यंत तुम्ही दुर्बीणीच्या
मदतीने शेजारचा किंवा समोरच्या घरातला
टी.व्ही. पाहू शकता.

एका हॉटेलात दोघेजण राहायला म्हणून¹
आले. खोलीची वाईट अवस्था पाहून
एकजण मालकाला चेष्टेने म्हणाला, “या
गोठच्याचं भाडं काय ?” मालकाने शांतपणे
उत्तर दिले. “एका बैलाला शंभर रूपये.”

बाबा : बंड्या, तू दिवसभर नुसता
खेळतोस मग अभ्यास कधी करतोस ?
बंड्या : रात्री सगळेजण झोपल्यानंतर मी
अभ्यास करतो.
बाबा : पण काल रात्री मी दोन वाजेपर्यंत
वाचत बसलो होतो आणि तू चक्क डाराडूर
झोपला होतास.
बंड्या : मी आधीच सांगितलं ना, की
सगळे झोपल्यावर मी अभ्यास करतो.
तुम्ही झोपण्याची मी वाट पाहात होतो.

माऊंट अबू

अरवली पर्वतराजी म्हणजे निसर्गसौदर्याचा आगळा वेगळा अविष्कार आहे. या अविष्काराने पर्यटकांना नेहमीच मोहवून सोडले आहे. राजस्थान-गुजरातच्या सीमेवरील असलेल्या अरवली पर्वतराजीतील १२२० मीटर उंचीवरील ठिकाण माऊंट अबू नावाने जगप्रसिद्ध आहे. हिल ऑफ विस्टम ओलंपस ऑफ राजस्थान या विशेषणांनी या स्थानाचा गुणगौरव करण्यात आला आहे.

अबू रोडपासून माऊंट अबू ११ कि.मी वर असून बस, टॅक्सीने अबूला जाता येते. इथल्या डोंगरदच्या व वृक्षराजीतून होणारा प्रवास अत्यंत सुखद भासतो.

नक्की तलाव

माऊंट अबूला जाणारा पर्यटक या सरोवराकडे जातोच आणि हा विलोभनीय तलाव बघून मंत्रमुग्ध होतो. हिरवागार निसर्ग, खजुराच्या झाडांच्या रांगा आणि डोंगराने वेढलेले सरोवर व त्याच्या

मध्याभागी असलेले बेट जणू एखाद्या स्वप्ननगरीचा भास करून देते, या बेटापर्यंत होडीने जाता येते. सायंकळच्या वेळी या सरोवराचे सौंदर्य अधिकच खुलून उठते. सरोवराच्या किनाऱ्याशी असलेल्या गुहाही बघण्यासारख्या आहेत. या सरोवराची पार्श्वभूमी असलेले चौदाव्या शतकामधील रघुनाथ मंदिरही प्रेक्षणीय आहे.

कौतुकी शिखरे

माणसाचे हावभाग दाखवणारे ‘ननरॉक’ असे एक शिखर आहे की, जे बघितल्यावर डोक्यावर पदर घेतलेल्या स्त्रीचा भास होतो. हे शिखर राजपुतानी कलबच्या टेनिस कोर्टपाशी आहे. याचप्रमाणे बेडकाच्या आकृतीचे ‘टोडारॉक’ नक्की सरोवराच्या दक्षिणेला आहे, तर प्रेमी युगुलाप्रमाणे भासणारी ‘लक्हर्सरॉक’ ही दोन शिखरे हनिमून पॉईंट म्हणूनही ओळखली जातात.

इथले निसर्गसौंदर्य अवर्णनीय आहे. हनिमून पॉईंटजवळ आणि नक्की सरोवराच्या नैऋत्य दिशेला असलेल्या सनसेट पॉईंट येथून सूर्यस्ताचे विलोभनीय दृश्य बघायला मिळते. क्षणाक्षणाने पर्वताआड खाली जाणारा सूर्य आणि आकाश व्यापणारी लाली हे पंधरा-वीस मिनिटांचे दृश्य कधीही न विसरता येणारा, असा अनुभव आहे.

दिलवाड्याची जैन मंदिरे

अनोख्या शिल्पकलेचे जगातले एकमेव उदाहरण असलेल्या मंदिरासाठी दिलवाडा प्रसिध्द आहे. ही मंदिरे म्हणजे माझट अबूचे गौरवस्थान आहे. बाहेरुन बघितल्यावर असे कुणालाच

वाटणार नाही की, या मंदिराच्या आत पांढऱ्याशुभ्र संगमरवरावर उत्कृष्ट असे कोरीव काम केले असेल.

अकराव्या आणि तेराव्या शतकात विमल शहा आणि तेजपाल यांनी ही मंदिरे बांधली . पाच मंदिरांचा हा समूह आहे. यात विमल वसीह, लूण वसीह, ऋषभदेव, पाश्वनाथ आणि महावीर स्वामी मंदिरे आहेत. विमल वसीह मंदिरात दोन चतुष्कोणीय सभामंडप व एक अष्टकोनी गर्भगृह आहे. या गर्भगृहात आदिनाथाची (ऋषभदेव) भव्य प्रतिमा आहे. सभामंडपातील खांब, मधले तोरण, मंडप आणि छतावरती असलेले कौशल्यपूर्ण नक्षीकाम बघितले की हा आविष्कार माणसाच्या हातातून उमटला आहे, यावर विश्वासच बसत नाही.

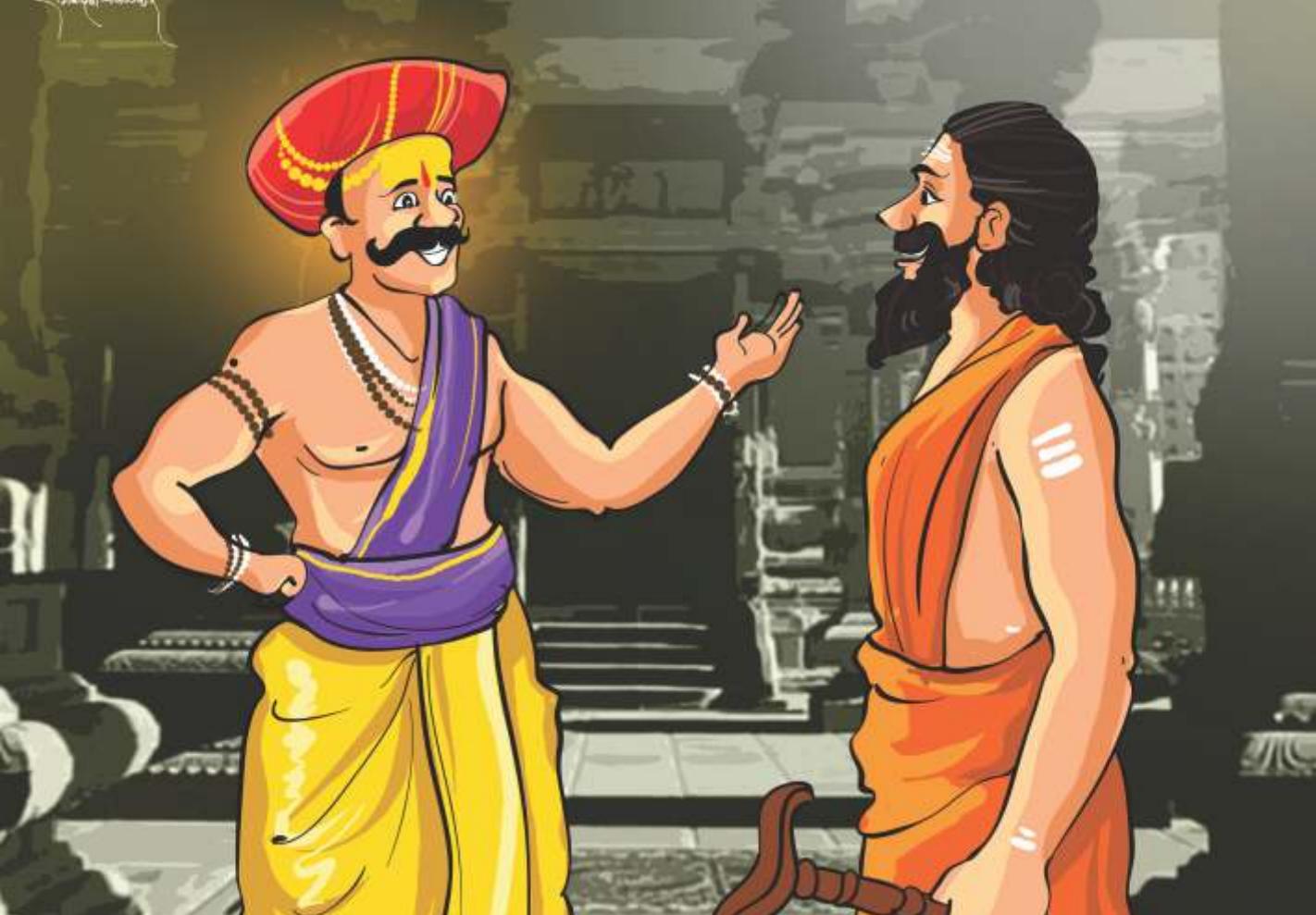
लूण वसीह मंदिर या पंचकातील दुसरे प्रमुख मंदिर आहे. यात बाविसावे जैन तीर्थकर नेमिनाथ यांची आकर्षक मूर्ती आहे मूर्ती, खांब, घुमट, छत व दरवाजावरील शिल्पकला अत्यंत प्रेक्षणीय आहे. मुख्य मंडपाबाबेर शेठ-शेठाणीची सालंकृत प्रतिमा आहे.

गुरुशिखर

अरवली पर्वतराजीतील सर्वात उंच शिखर म्हणजे गुरुशिखर. हे समुद्रसपाटीपासून १.७७२ मीटर उंचावर आहे. संत महंताचे आश्रयस्थान म्हणून प्रसिध्द असलेल्या गुरुशिखरावर जाण्यासाठी पायच्या बांधलेल्या आहेत. विष्णूचा अवतार असलेल्या दत्तात्रेयाचे मंदिर इथे आहे. या मंदिराच्या बाबेर एका लाकडी चौकटीत एक प्रचंड

(पान ३७ वर)

समर्थ दर्शन : भाग - ७९

खंडोबाचे दर्शन

ए कदा समर्थाची स्वारी चिंचवडच्या देवांना भेटून येताना जेजुरीवरुन निघाली; परंतु जेजुरीला जाऊन खंडोबाचे दर्शन घेण्याचा त्यांचा विचार नव्हता. हे जाणून खंडेरायाच्या मनात आले, की रामदासांसारखे सत्पुरुष व सद्भक्त माझ्या नगरावरुन जाऊन मला भेटत नाहीत हे

उचित नव्हे. त्यांना भेटीला आणले पाहिजे. तो उद्देश साधण्याकरिता त्यांनी श्रीशिवाजीमहाराजांचे रूप धारण केले व घोड्यावर स्वार होऊन समर्थाना मार्गावर भेटले. त्यांना समर्थानी विचारले, “शिवबा तुम्ही असे एकटे इकडे कोणीकडे?”

शिवाजी महाराजांनी उत्तर दिले, “सहज

माऊंट अबू

(पान ३५ वरुन)

फिरत फिरत आलो. येथे नजीकच
खंडेरायाचे स्थान आहे. तरी त्यांचे दर्शन
घेऊन जाऊ या ?”

समर्थांनी मान्य केल्यावर उभयतांही
खंडेरायाच्या देवालयात गेले. समर्थ आत गेले
व शिवाजी महाराज घोड्यावरुन खाली
उतरत होते. समर्थांनी दर्शन वैरे घेऊन
घटकाभर वाट पाहिली. पण शिवाजी महाराज
काही आत आले नाहीत. हे पाहून समर्थांनी
बाहेर आले आणि पाहतात तो घोडाही नाही व
राजेही नाहीत. हा चमत्कार पाहून समर्थांनी
जाणले, की ही खंडेराय महाराजांचीच कृती
आहे. म्हणून त्यांनी भक्तिपुरस्सर स्तवन
आरंभिले. तेव्हा खंडेराय महाराज प्रत्यक्ष
प्रकट होऊन त्यांनी समर्थांना घटू आलिंगन
दिले. त्यांना समर्थ म्हणाले, “थोरांनी असे
फसविणे योग्य आहे काय ?”

खंडेराय म्हणाले, “तुमच्यासारख्यांनी
आमच्यासारख्यांना नगरावरुन जात
असताना न भेटणे हे चांगले आहे काय ?
आम्ही तर भक्तिप्रिय पडलो. म्हणून तसे
करावे लागले.” ह्याप्रमाणे त्यांचा संवाद
झाला. नंतर समर्थांनी खंडेरायांवर एक
आरती केली व एकदोन दिवस तिथे राहून मग
ते परळीला गेले.

क्रमशः ...

घंटा बांधलेली आहे. इथे शिखरावर दत्तात्रेयाचे तर
त्याहून थोडे खाली रामानंदाचे संगमरवराचे चौथरे
आहेत. तिथून संपूर्ण माऊंट अबूचे विहंगम दृश्य
बघायला मिळते.

अचलगड

सरोवर, उद्याने, शिखरे, मंदिरे, या व्यतीरीकृत
अबुलाच असलेला अचलगड हा ऐतिहासिक
किल्ला चौदाव्या शतकात महाराणा कुंभा याने
बांधला या किल्ल्यात धान्य, गोदाम व राणीवसा
होता. या किल्ल्यात बरीच मंदिरे आहेत. त्यापैकी
अचलेश्वर महादेव मंदिर १९४२ मध्ये बांधलेले आहे
तर कांतिनाथ मंदिर १५१३ मध्ये बांधलेले जैन
मंदिर आहे. या मंदिरामध्ये सर्व धातूंच्या चौदा मूर्ती
आहेत. अचलेश्वर महादेव मंदिराजवळील परमार
धरवशाच्या मंदिराची शिल्पकला प्रेक्षणीय आहे.

प्रेक्षणीय स्थळांची भटकंती

यासाठी राजस्थान पर्यटन विकास मंडळ^(आर.टी.डी.सी.) राजस्थान रोडवेजची बस
दिलवाडा मंदीर, अचलगड, गुरुशिखर, नक्की
सरोवर, अधरदेवी आणि ओम शांती भवन एवढ्या
स्थळी घेऊन जाते. यासाठी सकाळी ८.३० ते
दुपारी ०१.३० पर्यंत वेळ आहे. या फेरीचा दुसरा
भाग दुपारी ०१.३० ते सायंकाळी ०७.०० पर्यंत
आहे.

हस्ती दुनिया
मार्च २०२१

किट्टी

चित्रांकन व लेखन :
अजय काळडा

अरे वा! हा पार्क किती सुंदर आहे.
आणि येथे हवा सुध्दा थंड आहे.

खरचं आणि येथे फेरफटका मारण्यासाठी
फुटपाथ सुध्दा बनविला आहे. आपण
नेहमी येथे फिरण्यासाठी येऊ शकतो.

कोण आहे रे, बागेतील फुलं तोडताहेत ?थांबा,
तुमची चांगलीच खबर घेतो आता !

माळी काका, ही सर्व मुलं फुलं तोडत होती. पण मी या
सर्वांना फुलांचं महत्त्व सांगत होते.

क्षमा करा माळी काका, यापुढे
कधीच फुलं नाही तोडार.

स्वतःची प्रगती स्वतः करा

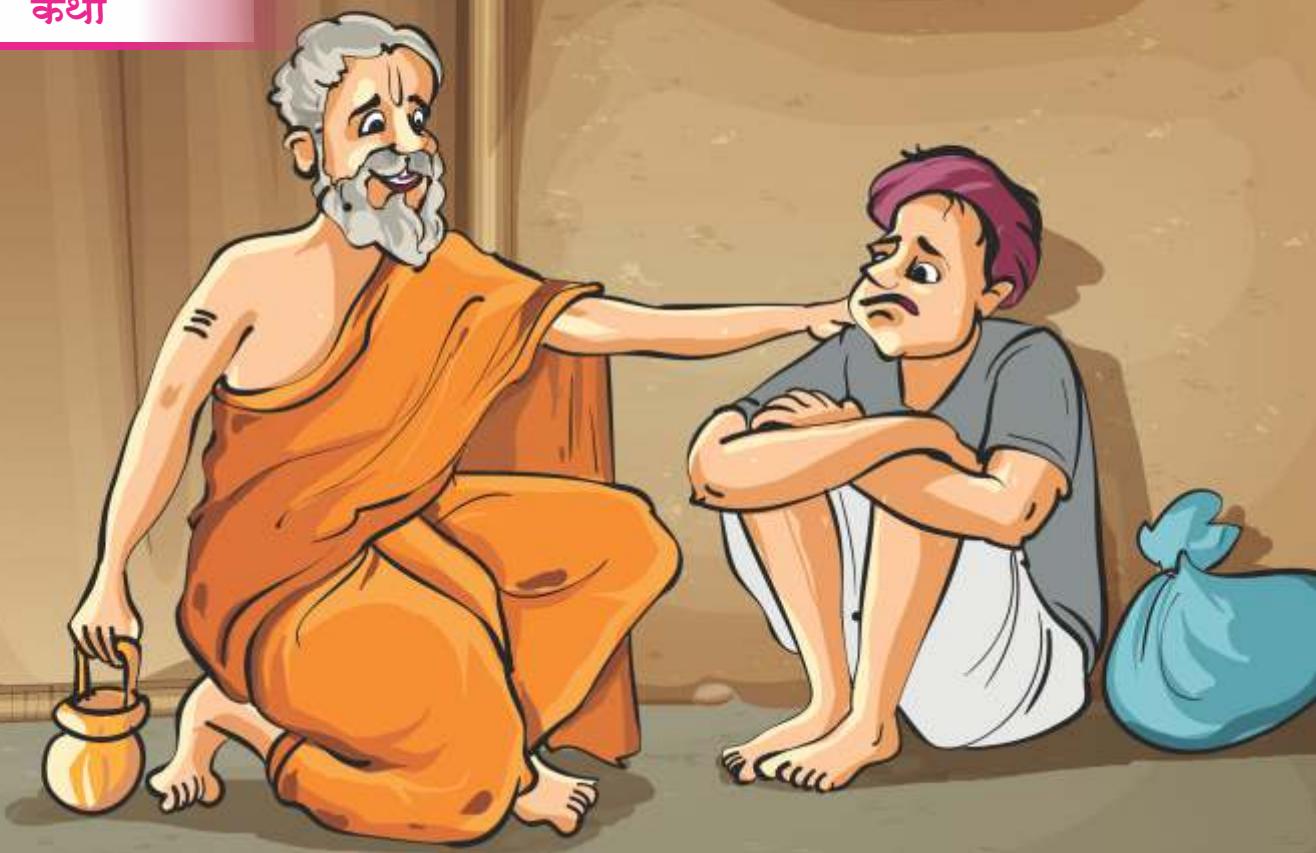
या वर्षी नववी इयत्तेचा तिमाही परीक्षेचा निकाल खराब लागल्याने आगे सर चिंतेत होते. त्यांनी सर्व विद्यार्थ्यांना बोलवून निकालाबाबत कारण विचारले. तेव्हा विद्यार्थी म्हणाले, “आम्ही अभ्यास करायला बसलो की कंटाळा येतो.” तेव्हा सर म्हणाले, “तुमच्याकरिता सर्व शिक्षकांनी एवढी मेहनत घेऊन देखील तुम्ही अभ्यासात कंटाळा करणार तर आयुष्यात कधीच उज्ज्वल यश प्राप्त करु शकणार नाही. त्यासाठी खूप मेहनत घ्यावी लागेल.” असे म्हणून सर निघून गेले.

एक दिवस नेहमीप्रमाणे शाळेत आलेला प्रत्येक

विद्यार्थी समोरचा बोर्ड वाचून आश्चर्यचकित होत होता. बोर्डवर लिहिलेलं होते, “तुमची प्रगती रोखणाऱ्या मित्राचा काल मृत्यु झाला आहे, त्याच्या अंत्ययात्रेत नक्की सामील व्हा.”

सुरुवातीला प्रत्येक विद्यार्थ्याला कुठल्या ना कुठल्या मित्राबद्दल वाईट वाटले पण नंतर उत्सुकता वाढली, माझी प्रगती रोखणारा कोण? यासाठी प्रत्येक जण शवपेटीच्या जवळ जाऊ लागला. शवपेटीत डोकावून बघताच प्रत्येकाचे डोळे विस्फारले, शरीर स्तब्ध झाले. तोंडातून शब्द फुटेना कारण शवपेटीत एक

(पान ४४ वर)

आप भला, जन भला

लियो टॉलस्टॉय यांचा जन्म रशियाच्या एका श्रीमंत आणि नामवंत घराण्यात झाला. सत्ता आणि संपत्तीमुळे त्यांच्या वडिलांना राजदरबारात मोठा मान होता. लियो यांची आईदेखील श्रीमंत, खानदानी घराण्यातील होती. तिला रशियन, इटालीयन, इंग्लिश आणि फ्रेंच यासारख्या भाषा अवगत होत्या. बोधपर लोककथांचा मोठा साठा तिच्याजवळ होता.

आईच्या व्यक्तिमत्त्वाचा प्रभाव लियोच्या जीवनावर पडला. लियोनं सुंदर सुंदर दृष्टांत कथा लिहिल्या. त्यातीलच एक कथा...

एका धर्मशाळेत एक साधू महात्मा धर्मशास्त्राचे वाचन करीत होता. तेवढ्यात तिथे एक वाटसरु आला. त्याने आपल्याबरोबर आणलेले सामान कोपन्यात ठेवले आणि भिंतीला टेकून बसला. हा वाटसरु थकलेला होता.

त्याला पाहून साधू महाराजांनी वाचन थांबविले आणि विचारले, “आपण कोठून आलात?” यावर तो म्हणाला, काय सांगू महाराज, पाच-दहा गावं फिरलो. पण प्रत्येक ठिकाणी चांगला शेजारी मिळालाच नाही. जाईन तेथे भांडखोर, हाणामारी करणारेच शेजारी भेटले. आपण तर साधू महात्मा आहात. तुम्ही मला चांगले शेजारी कोणत्या गावात भेटील ते सांगा.” त्यावर महाराज म्हणाले, “तसंतर चांगला शेजारी मिळणे कठीणच. तुम्ही जाल तेथे तुम्हाला असेच शेजारी मिळणार.” वाटसरु म्हणाला, “हे दुर्भाग्य माझ्याच नशिबी का?” त्यावर साधू म्हणाले, “अरे चांगला शेजारी तयार करणे आपल्यावरच अवलंबून आहे. आपल्या मनात शेजाच्यांबद्दल प्रेम असेल तर दुर्जनही चांगला मित्र बनू शकतो.” आप भला तर जग भला.

-शिवहरी वानरे

स्वतःची प्रगती स्वतः करा

(पान ४२ वरुन)

मोठा आरसा लावला होता. प्रत्येकजण ज्यात स्वतःला बघत होता. शवपेटीच्या जवळच एक बोर्ड ठेवला होता. “या जगात जर तुम्हाला कोणी प्रगतीपासून रोखू शकतो तर तो फक्त आणि फक्त तुम्ही स्वतः”

थोऱ्यावेळाने सर समजावू लागले, “कंटाळा, आळस, नाकर्तेपणा, कारणं सांगणे, प्रत्येक गोष्टीतून पळवाट काढणे हे फक्त तुम्ही स्वतःसाठी करत असता. तुमचे आयुष्य कधी मित्र बदलल्यामुळे बदलत नाही. ते बदलते फक्त आणि फक्त तुम्ही बदलता तेह्याच. आयुष्याच्या शेवटापर्यंत दुसऱ्याला कितीही दोष दिला तरी तुमची परिस्थिती बदलणार नाही. दुसऱ्याच्या आड तुमचा नाकर्तेपणा झाकू शकत नाही. तुम्ही मोठे तेह्याच होऊ शकता जेह्या तुम्ही स्वतः मोठे व्हायचे ठरवाल. अन्यथा या जगात तुम्हाला मोठे करणे कुणालाही शक्य नाही.”

विद्यार्थ्यांना त्यांची चूक समजली. सरांकडे माफी मागून यापूढे खूप मेहनत घेऊन अभ्यास करु आणि उज्ज्वल यश मिळवू असे सांगितले.

- नितिन घुरुप

Kids Divine
ek ruhani muskaan

Learn with a twist

तो आडए.... हर महीने इस मस्ती की
झलकी से सीखें और सिखाएं...

44

हसती दुनिया
मार्च २०२१

kids.nirankari.org

सामाजिक ज्ञान

१. मोहंमद पैगंबरांचे जन्मस्थान कोणत्या देशात आहे ?
अ) इजिप्ट   ब) सौदी अरेबिया   क) इराक   ड) अफगाणिस्तान
२. महाराष्ट्रातील दुसऱ्या क्रमांकाचे सर्वात उंच पर्वत शिखर कोणते ?
अ) ब्रह्मगिरी   ब) कळसूबाई   क) साळ्हेर   ड) त्र्यंबकेश्वर
३. खालील पैकी कोणत्या मध्यमातून ध्वनीचे वहन होत नाही ?
अ) निर्वात पोकळी   ब) हवा   क) पाणी   ड) अँल्युमिनीअम
४. महात्मा गांधीना 'महात्मा' ही पदवी कोणी दिली ?
अ) पं. नेहरु   ब) रवींद्रनाथ टागोर   क) जनतेने   ड) इंग्रज सरकारने
५. भारतीय संरक्षण प्रणालीत 'कर्ण' हा काय प्रकार आहे ?
अ) क्षेपणास्त्र   ब) रडार   क) अत्याधुनिक रणगाडा   ड) पाणबुडी
६. अजिंठा लेण्या कोणत्या प्रकारच्या खडकामध्ये कोरलेल्या आहेत ?
अ) बेसॉल्ट   ब) संगमरवर   क) ग्रेनाईट   ड) चुनखडक
७. रामायणातील पात्र 'सुलोचना' ही कोणाची पत्नी होती ?
अ) सुग्रीव   ब) जांबुवंत   क) बिभीषण   ड) मेघनाद
८. सन २०११च्या जनगणनेनुसार लोकसंख्येच्या बाबतीत देशात महाराष्ट्र राज्याचा कितवा क्रमांक लागतो ?
अ) पहिला   ब) दुसरा   क) तिसरा   ड) चौथा
९. 'शेर-ए-पंजाब' असे कोणत्या नेत्याला म्हटले जाते ?
अ) भगतसिंग   ब) सुखदेव   क) दारासिंग   ड) लाला लजपत राय
१०. अध्यात्मात ज्ञान कशाला म्हटले आहे ?
अ) विश्वातील रहस्य   ब) वेदांचा अभ्यास   क) स्वतःची ओळख   ड) देव-देवतांची ओळख

उत्तरे इतरत्र

हस्ती दुनिया
मार्च २०२१

उगवता तारा - समटिप

आजच्या स्पर्धात्मक जगात वेळ, निवड आणि मेहनत याला फार महत्त्व आहे. प्रत्येक कार्याच्या मागे असणारी 'थेंबे थेंबे तळे साचे' या म्हणीप्रमाणे छोटी छोटी मेहनतच यशस्वी शिखराच्या मार्गाकडे रवाना करत असते. असाच एक बालक समदीप यादवजी याने वयाच्या ७ व्या वर्षी कराटे या मेहनत आणि चिकाटी असणाऱ्या खेळात प्रवेश करण्याचा निर्णय घेतला. निमित्त होते फक्त टिळ्हि वर पाहलेला ब्रुसली याचा चित्रपट. आई सुजाता आणि वडील चंद्रशेखर यांच्याकडे त्या बोबड्या शब्दांनी कराटे या खेळात आपले नाव कोरण्यासाठी विनंती केली. त्या खेळणाऱ्या

आणि बागडणाऱ्या वयाची इच्छाशक्ती पाहून आईवडीलांनी होकार दर्शविला. वडीलांनी घराजवळीलच असणाऱ्या कराटे क्लासचा पत्ता सुचवून आपण जाऊन तिथे प्रवेश घेऊ असे सांगितले. परंतु उचुंग भरारी घेण्यासाठी असणाऱ्या मनाने त्याची आधीच पावलं कराटे क्लासच्या दिशेने वळविले आणि गुरुवर्य आदरणीय संतोष चव्हाण सर यांच्या चरणी नतमस्तक झाले.

लहानशया समदीपला चव्हाण सर उत्तम शिकवण देत राहीले आणि तितक्याच तन्मयतेने तो शिकत राहिला. त्याचे निकालपत्रक सुरुवातीच्या अवघ्या दोन महिन्यांमध्येच मिळाले.

जून २०१४ साली ठाणे येथे राज्यस्तरिय कराटे स्पर्धेत १० वर्षाच्या अंतर्गत असणाऱ्या 'काथा' (कराटेतील एक प्रकार) या फेरीत सुवर्ण पदक आणि 'कुमिते' (कराटेतील एक प्रकार) या फेरीत रौप्य पदक मिळवले. या ७ वर्षाच्या मुलाने आईवडील आणि सरांच्या चेहऱ्यावर 'जगातील ७ आश्चर्य आम्ही पाहून झालो आहोत' असाच काहीसा आनंद दिला. असे म्हटले जाते, की यशाची पहिली पायरी अपयश असते; परंतु जर मेहनत आणि जिद असेल तर प्रत्येक पायरी यशाची असते. समदीपने मेहनतीने फेब्रुवारी २०१४ पासून पदार्पण केलेल्या कराटे या क्षेत्रात आतापर्यंत राज्य, राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय पातळीवर मिळून अनेक स्पर्धेत सहभाग नोंदवून सुवर्ण, रौप्य आणि कांस्य पदक भूषविले आहे.

कराटे या क्षेत्रात समदीप घेत असलेली मेहनत आणि लक्षपूर्वक करत असलेल्या अभ्यासामुळे चव्हाण सरांनी २०१६ सालापासून त्याला आंतरराष्ट्रीय पातळीवर खेळण्यास सज्ज केले. राज्य आणि राष्ट्रीय पातळीवरचा अनुभव तर होताच पण इतक्या मोठ्या पातळीवर आपली कला सादर करण्याचे दडपण सुद्धा त्याच्या मनात होते. परंतु सतत असलेल्या सरावामुळे समदीपने आतापर्यंत मुलुंड, दिल्ली, गोवा आणि ठाणे येथे झालेल्या आंतरराष्ट्रीय स्पर्धेत ३ वेळा सुर्वण, २ वेळा रौप्य आणि २ वेळा कांस्य पदक भूषविले आहे. समदीपने २०१८ साली ब्लॅक बेल्ड प्राप्त करून २०२० साली त्याच्या रँकिंगमध्ये वाढ झाली आहे.

समदीप त्याच्या वाटचालीचे श्रेय आईवडील, गुरुवर्य संतोष चव्हाण सर आणि त्याच्या संस्कार पब्लिक स्कूल, ठाणे या शाळेबरोबरच श्रद्धा, निष्काम भावनेने सदगुरु माता सुदीक्षाजी महाराज यांच्या चरणी आपल्या कार्याला समर्पण करतो. समदीप म्हणतो, की

"माझ्या प्रत्येक दिनचर्येतील दिवस आईवडीलांच्या दर्शनाने आणि खेळाची सुरुवात चव्हाण सरांच्या मार्गदर्शनाने होते. तसेच माझा हर एक निजी जीवनातला क्षण असो व स्पर्धेतील कोणताही क्षण असो तो निराकाराच्या सिमरणानेच व्यतीत होतो."

आपल्या मेहनती सेवादाराच्या ओजस्वी कार्याला २०१६ साली बाबा हरदेवसिंहजी महाराज, २०१८ साली माता सविंदरजी महाराज आणि २०२० साली सदगुरु माता सुदीक्षाजी महाराज यांनी साकार रूपात आशीर्वाद प्रदान केला आहे. समदीपचा परिवार ठाणे विभागातील सेवादार असल्यामुळे लहानपणापासूनच सत्संग समारोह आणि समागमातही निष्काम भावनेने सेवा निभावत असतो. त्याच संस्कारामुळे समदीप बालसत्संगला जात असून बालसेवादलची वर्दी परिधान करून सेवा सेवाभावनेने करत असतो.

याव्यतिरिक्त तो अभ्यासाला असाधारण महत्त्व देतो. लॉकडाउनच्या आधी सुरु असणाऱ्या त्याच्या दिनचर्येविषयी जर भाष केले तर तो सकाळी ७ ते दुपारी १२.३० वाजेपर्यंत शाळेत जाऊन दुपारी ३ ते ६ अभ्यासाचे क्लासेस करून अभ्यास वेळेवर पूर्ण करण्याची तयारी ठेवतो. त्यानंतर तो कराटे क्लासेससाठी रवाना होतो. आणि या सर्वातून वेळ काढून सदगुरुच्या कार्यालाही प्राधान्य देतो. सत्संग, सेवा आणि सिमरण नित्यनियमाने करतो.

समदीप याचा जन्म ७ मार्च २००७ रोजी ठाणे शहरात झाला. १४ वयोवर्षात गाठलेल्या गगनचुंबी कार्याला हसती दुनिया आणि पत्रिका विभाग सलाम करतो. सदगुरुचरणी हीच प्रार्थना यशाची शिखर तुम्ही गाठत आईवडील व गुरुजनांच्या नावासह मिशनच्या शिकवणीला उंच शिखरावर न्यावे.

— अंकित चंद्रकांत जाधव

कन्हिकट सिचलीड

कन्हिकट सिचलीड हा मासा सिचलीडी या कुळातील असून झेब्रा सिचलीड या नावानेही तो ओळखला जातो. हा मासा मूळचा मध्य अमेरिकेतील असून ॲक्वेरिअरम फिश म्हणून हा लोकप्रिय आहे. माशांचे वर्तन या विषयावर अभ्यास करणाऱ्यांसाठी कन्हिकट सिचलीड हा मासा उपयोग आहे. यांची पिल्ले विविध रंगसंगतीची असून त्यातील वन्य जातीच्या माशांच्या अंगावर आठ ते नऊ काढ्या रंगाचे आडवे पट्टे असतात. आतील शरीराचा रंग हा निळसर राखाडी असतो. या माशातील मादीचा रंग हा खूप गडद असतो आणि गुलाबी, नारिंगी रंगाचे शरीर असून पाठीवरचे पंखही रंगीत असतात. याच्या उलट नर हा फक्त राखाडी रंगाचा असून त्याच्या अंगावर काळे पट्टे असतात.

नर कन्हिकट सिचलीड हे मादीपेक्षा आकाराने मोठे असतात. त्यांच्या शरीरावरील काही पंखांचे रुपांतरण झालेले असते. नर हा लांबीने ६.३ ते ६.६ सें. मी. इतका असतो. मादीची लांबी ४.२ ते ५.५ सें. मी. असते. त्यांचे वजन ३५ ते ३६ ग्रॅम असते. कन्हिकट सिचलीडच्या नराला जवळून पाहिले तरच त्याचे दात दिसतात. कठीण कवचाचे प्राणी लहान मासे, किडे, गांडूळ, पान वनस्पती आणि शेवाळं हे त्यांचे खाद्य आहे. कन्हिकट सिचलीड ॲस्ट्रेलिया, कीन्स लॅन्ड, जपान, मेकिसिको आणि अमेरिका येथे हे मासे सपडतात.

-संग्राहक : स्वप्निल वि. न्हाटवळ

गॉडी बैरन

(*Euthalia lubentina*)

अ तिशय सुंदर असं झाळाळत्या मखमली रंगाचं हे गॉडी बैरन पुलपाखरु उन्हाळ्यात कोरड्या नद्या, नाले किंवा इतर पाण्याच्या ठिकाणी ओळ्या मातीवर हे सहजपणे आढळतं. भन्नाट वेगाने वेडीवाकडी वळण घेत उडणं ही या फुलपाखराची खासियत आहे. फिकट निळा आणि करड्या रंगांचं बेमालूम मिश्रण असणारं हे फुलपाखरु त्याच्या पंखांवरील विविधरंगी ठिपक्यांमुळे सहजपणे लक्ष वेधून घेतं.

आकर्षक दिसणाऱ्या या फुलपाखराच्या नर आणि मादीच्या रंगांमध्ये थोडा फरक दिसून येतो. तसंच याची पिवळीधम्मक सोंडसुधा सहज लक्षात राहते. साधारणतः मध्यम आकाराचं हे फुलपाखरु ६० ते ७० मिलीमीटर लांबीचं असतं. याच्या पंखांची वरची बाजू झाळाळत्या हिरवट रंगाची असते. त्यावर गडद लालसर-किरमीची रंगाचे ठिपके असतात. यासोबतच जरासे लहान आकाराचे काळे-पांढारे ठिपकेही दिसून येतात. मादीच्या पंखांच्या वरच्या टोकाला पांढऱ्या ठिपक्यांचि नक्षी असते. नराच्या पंखांवर मात्र ही

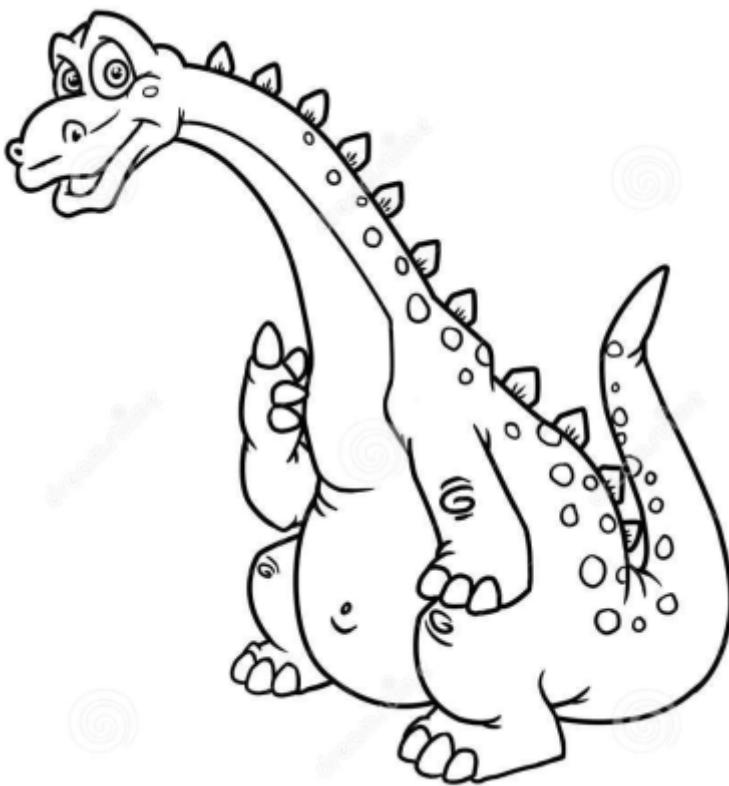
नक्षी दिसून येत नाही. यामुळेच हे नर आणि मादी सहजतेने ओळखता येतात. याच्या पंखांची खालची बाजूसुधा आकर्षक रंगाची असते. त्यावर गडद लाल ठिपक्यांची नक्षी असते.

या फुलपाखराचं वैशिष्ट्य म्हणजे, याचे पंख वेगवेगळ्या थरांमध्ये बनलेले असतात आणि त्याच्या खालच्या नलिकांमधून त्यांना प्राणवायूचा पुरवठा होत असतो. या पंखांवर घराच्या कौलांसारखी हजारो विविधरंगी खवले दिसून येतात. या खवल्यांचा आकार आणि प्रकार प्रत्येक प्रजातीनुसार वेगवेगळा असतो. काही काही खवले तर अगदी केसांसारखी असतात.

एखाद्या पक्ष्याला जशी त्याची पंखावरची पिसं उपयोगी ठरतात, त्याचप्रमाणे या फुलपाखरांना या खवल्यांचा उपयोग होतो. खवल्यांचे हे विविध रंग लवकांमुळे, विशिष्ट रचनेमुळे अथवा दोन लवकांच्या एकत्रीकरणामुळे तयार झालेले असतात. त्यामुळेच पंखांवर प्रकाश पडला की, या फुलपाखराचे पंख सप्तरंगात चमकताना दिसतात.

-संग्राहक : अंकित चं. जाधव

चित्र काढा आणि रंग भरा

सामाजिकान्त उत्तरे

१. ब
२. क
३. अ
४. ब
५. क
६. अ
७. ड
८. ब
९. ड
१०. क

१९८

१ आ	ई	२ व	डी	३ ल
४ आ	५ शि	या	७ ण	८ क्ष
६ वा	८ त	९ वा	१० द	११ ल
९ आ	१२ जी	१३ अं	१४ स	१५ ग
र्य	१४ सं	१५ ग	१६ का	१७ रा
१८ स	१८ त्सं	१९ ग	२० रा	२१ ते
मा	२१ ण	२२ वा	२३ ळ	२४ वी
ज	२४ क	२५ णी	२६ स	२७ स

हस्ती दुनिया
मार्च २०२१

॥ तू ही निरंकार ॥

गुरु ही सुमिरण गुरु ही पूजा गुरु ही पूजा का धर हे । गुरु ही है जगदीरवर सन्तो और गुरु परमेश्वर है । पाप विनाशक धर्म का रक्षक सत्गुरु सच का पालक है । कष्ट निवारक पीड़ा नाशक सत्गुरु जग का नायक है । सचे मन से और लगन से जो सदगुरु को ध्यायेगा कहे 'हरदेव' वही जन जग में सफल पदारथ पायेगा ।

शंकरराव जाधव
मुखी, वाई तालुका

सर्वासाठी... सर्वकाही...
एकाच ठिकाणी... लग्न बस्त्याची
खास सोय !

अविनाश शंकरराव जाधव
प्रचारक, सातारा झोन

THE COMPLETE FAMILY SHOWROOM

**मनमोहक साड़या | ड्रेस मटेरिअल | मेन्स वेअर | चिल्ड्रन्स वेअर
| लेडीज वेअर | सुटींग शर्टींग | रेमण्ड सियारामचे विक्रेते**

ऐ मन मेरे सुमिरण कर ले सुमिरण से सुख आयेगा । धेरेंगे न संकट तुझ को भवसागर तर जायेगा ।
दम दम पल छिन नाम का जो जन करता अमृत पान है । ऐसे जन को जग में सन्तो मिलता जीवन दान है ।

**गुरुसिख है सन्तान गुरु की गुरु पिता गुरु माता है।
कहे 'हरदेव' कि एक अटूट ये शिष्य गुरु का नाता है।**

१९९, हरिहरेश्वर प्रतिक, आय.डी.बी.आय.बँक शेजारी, ब्राह्मणशाही, वाई (जि.सातारा)
फोन नं. : 9766727262 / 8999859073

RNI No. MAH/MAR/2004/15105
Postal Regd. No. MCE/78/2019-2021
WPP Licence No. MR/TECH/WPP-164/East/2019-21
Publishing date on 1st of every month
Posted at Mumbai Patrika Channel Sorting Office,
Mumbai-400001 on dated 1st of every month

जनार्दन एच. पाटील
झोनल प्रमुख-नाशिक क्षेत्र

॥ नुवीनिरंकार ॥

ऑफिस : गाळा नं. १, ४, ६, ८ महावीर इंडस्ट्रियल इस्टेट,
नाशिंगी फाटा, विरार (पूर्व),
ता. पालघर, जि. ठाणे - ४०१३०५ (महाराष्ट्र)
कार्यालय : (०२५०) २५२७३२०/९८२२८८५५२६
ई-मेल : rajinustries2010@yahoo.in
janardanpatil6500@gmail.com
वेबसाईट : www.vijayaengineeringworks.com
www.rajinustries.net.in

मे. विजया इंजिनिअरिंग वर्क्स

मॅन्यु : स्पेशलिस्ट प्लास्टिक
इंजेक्शन मोल्ड आणि ब्लो मोल्ड
(घेर ओरम टाईप डाईज)

मे. राज इंडस्ट्रीज

मॅन्यु. फार्मास्यूटिकल कॅप्स (कोलैप्सीबल आणि लैमी ट्युब कॅप्स),
पेस्टीसाईड पैकेर्जिंग, एच.डी. आणि पी.पी. बॉटल

बाबाजी कंस्ट्रक्शन्स

सिडको आणि सरकारमान्य प्राप्त १ रुम हॉल किंवदन, २ रुम हॉल किंवदन
दुकानाचे गाळे तसेच इन्डस्ट्रीअल गाळे कर्ज सुविधांसहित योग्य भावात मिळतील.

चनार्दन द्वा. पाटील
धर्मित रा. पाटील

रामेश च. पाटील
कुशल रा. पाटील